Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України № 189 (939) ♦ Середа, 5 жовтня 1994 року ♦ Ціна договірна

ВІЗИТ ДО СТОЛИЦІ США

ВАШИНГТОН. Триває офіційний візит до США делегації українських парламентаріїв на чолі з Головою Верховної Ради України Олександром Морозом.

У Білому домі відбулася зустріч Голови Верховної Ради України Олександра Мороза з віце-президентом США Альбертом Гором. У ході бесіди глава українського парламенту виступив з ініціативою щодо створення україно-американського міжпарламентського комітету з сприяння економічним реформам в Україні.

Важливу частину розмови в Білому домі відведено питанням співпраці та взаємовідносин між законодавчою та виконавчою гілками влади в демократичному суспільстві. Олександр Мороз і Альберт Гор детально обговорили проблему приєднання України до договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ).

Олександр Мороз підкреслив, що Україна зацікавлена у виробленні такого механізму гарантій національної безпеки країн—учасниць Договору, який би виключав випадки порушення режиму нерозповсюдження і зробив його надійним інструментом стабільності та безпеки у світі. Голова Верховної Ради нагадав віце-президенту США, що в світі немає аналогів Україні, яка на добровільній основі реалізує масштабну програму практичного ядерного роззброєння в тяжких економічних умовах перебудови суспільства, без серйозної фінансової та економічної допомоги з боку міжнародного співтовариства.

(Закінчення на 2-й стор.)

Парламентська хроніка

Кредит довір'я не вічний

Ранкове засідання 4 жовтня

Більш ніж 2 години засідала Президія Верховної Ради України напередодні початку пленарних засідань цього тижня, щоб дійти згоди щодо питань, які мають бути розглянуті на сесії від 4 до 14 жовтня. Здавалося, що і члени Президії, і представники фракцій та депутатських груп дійшли-таки згоди.

Однак зранку 4 жовтня уже в залі Верховної Ради дискусії спалахнули з новою силою. Депутати спіткнулися на двох каменях: про включення на розгляд питання про мінімальну заробітну плату та мінімальні пенсії і про скасування Указів Президії Верховної Ради України щодо тимчасового припинення та заборони діяльності Компартії України.

Зал вирував понад годину, давши волю своїм політичним пристрастям, аж поки не прийшов до рішення з різних причин обидва питання поки що не розглядати.

Політичні дискусії для Верховної Ради, в принципі, явище нормальне, і без них не обійтися, як у будь-якому парламенті світу. Проте люди чекають від Верховної Ради ефективних законів, які б сприяли виходу з економічної кризи.

Кредит довіри народу до нового складу Верховної Ради не безкінечний. Про це нагадували самі народні депутати під час засідання Президії Верховної Ради.

226 голосами «за» Верховна Рада України затвердила міністром оборони країни Валерія Шмарова. Він став першим цивільним керівником військового відомства України.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Карантинний обсерватор

Найближчими днями в Одесі буде відкрито карантинний обсерватор для українських спеціалістів, які прибувають сюди з Індії. Цей захід вживається з метою запобігання проникненню чуми в Україну і, зокрема, у цей південний регіон.

Рішенням уряду країни до портів України заборонено заходження суден з Індії, передбачено інші заходи, які дають змогу поставити надійний заслін на шляху поширення цієї небезпечної хвороби.

Видворені з України

Місіонери — канадець Раймонд Дьюар і американка Данна Рені Лотт, які читали лекції про здоровий спосіб життя, змушені залишити Україну, давши відповідні пояснення компетентним органам. Такий захід до них застосовано після того, говориться у повідомленні прес-центру управління Служби безпеки України по Миколаївській області, як цих іноземців було затримано 25 вересня ц.р. військовим патрулем на території військового аеродрому, в безпосередній близькості від літака ІЛ-38 спеціального призначення.

У Президії Верховної Ради України

3 жовтня під головуванням першого заступника Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка відбулося засідання Президії Верховної Ради. Обговорено пропозиції щодо порядку розгляду питань на пленарних засіданнях та в комісіях Верховної Ради України 4—14 жовтня цього року.

Розглянуто проекти законів України, що вносяться у Верховну Раду.

Передбачено 11 жовтня ц.р. заслухати доповідь Президента України Л.Кучми про становище в Україні та основні засади внутрішньої і зовнішньої політики Президента і уряду України.

Члени Президії запропонували внести до порядку денного наступних пленарних засідань Верховної Ради питання про встановлення адресної допомоги малозабезпеченим сім'ям, ще раз обговорити хід реалізації Постанови Верховної Ради про подолання кризового стану в АПК, розглянути проекти законів про межу малозабезпеченості, про внесення змін до Закону України про пенсії за особливі заслуги перед Україною, про інформаційні агентства та ряд інших.

Винесено на розгляд Верховної Ради України також питання ратифікації угоди між Україною та Федеративною Республікою Німеччина про сприяння здійсненню і взаємний захист інвестицій.

Зустріч з главою парламенту Таджикистану

Нью-Йорк. 1 жовтня Голова Верховної Ради України Олександр Мороз і міністр закордонних справ Геннадій Удовенко мали зустріч з Головою ВР Таджикистану Емомалі Рахмоновим. Під час бесіди була порушена тема поглиблення двосторонніх відносин, особливо в торговельно-економічній сфері, відзначено, що стосунки між нашими країнами мають великі традиції.

Е.Рахмонов запросив О.Мороза відвідати Таджикистан з офіційним візитом у зручний для нього час. Запрошення було з вдячністю прийнято.

У Кабінеті Міністрів України

3 жовтня за участю Президента України Леоніда Кучми відбулося засідання Кабінету Міністрів. Вів засідання Прем'єр-міністр України Віталій Масол.

Розглянуто розроблені за дорученням Президента України заходи щодо стабілізації роботи атомних електростанцій і вирішення першочергових питань розвитку ядерної енергетики.

При обговоренні проблем ядерної енергетики виступив Президент України Леонід Кучма. Він констатував, що нинішній стан роботи енергетичної галузі критичний.

Президент висловився за налагодження виробництва в нашій державі ядерного палива.

За підсумками розгляду цього питання Кабінетом Міністрів буде прийнято відповідні рішення.

З доповіддю про проект Державної програми земельної реформи на засіданні уряду виступив голова Держкомзему Борис Чепков.

За дорученням уряду в основному схвалений на засіданні проект буде розглянуто у місячний строк міністерствами, відомствами, обласними Радами народних депутатів, з урахуванням їх пропозицій і зауважень доопрацьовано і внесено на затвердження Верховної Ради.

Прес-служба Кабінету Міністрів України — Укрінформ.

Маємо підвищення цін на хліб. Будемо мати й на те, що до хліба

Те, що зросли ціни на хліб, — уже не новина. Проте люди телефонують до редакції і запитують, чому так сталося? Адже ще недавно влада запевняла: про підвищення цін на хліб не йдеться. Сьогодні доводиться констатувати, що ці заяви інакше як популістськими не назвеш. Саме дії, спрямовані на стримування цін на хліб, призвели до того, що його випікання стало збитковим. Одне слово, йшлося до того, що пекарні мали намір взагалі зупинитися.

Щоб не бути голослівним, наведемо такий факт. За словами начальника департаменту цінової політики Державної інспекції з контролю за цінами Віля Поліщука, внаслідок стримування цін на хліб у Києві та області завдано збитків на 135 мільярдів карбованців. Тож, зважаючи на нові закупівельні ціни на зерно, в цьому питанні потрібно було робити докорінні зміни.

Так з'явилася постанова Кабінету міністрів про державне регулювання цін на хліб та хлібопродукти і комбікорми. Це означає, що на борошномельні заводи зерно надходитиме за твердою ціною, а далі, залежно, скажімо, від того, працює підприємство на вугіллі чи природному газі, ціна борошна буде різна. Те саме стосується й хлібопекарень. Коли до цього додати різні умови доставляння готової продукції до споживача, то стає зрозуміло, що єдиної ціни на хліб не буде: вона може різнитися навіть у межах одного району.

Щодо контролю за цінами, то, як зазначив Віль Поліщук, Державна інспекція стежитиме за виконанням постанови та за тим, щоб магазини не перевищували встановлений розмір торгової надбавки, яка для міста становить 15 відсотків, а для села — 18.

(Закінчення на 2-й стор.).

ВІЗИТ ДО СТОЛИЦІ США

(Початок на 1-й стор.)

Того ж дня Голова Верховної Ради України Олександр Мороз провів переговори в Державному департаменті США з першим заступником державного секретаря США Строубом Телботтом, іншими високими посадовими особами зовнішньополітичного відомства, Ради національної безпеки, Агентства по роззброєнню та контролю над озброєннями США.

Делегація Верховної Ради відвідала Пентагон, де відбулася бесіда із заступником міністра оборони США Ештоном Картером. В ході бесіди обговорювалися питання подальшого розширення співробітництва обох країн у військовій сфері, конверсії оборонної промисловості України.

Голова Верховної Ради України провів зустріч з керівництвом Корпорації приватних зарубіжних інвестицій США (ОПІК). Олександр Мороз поставив питання про невиправдано обмежені обсяги інвестицій американського капіталу в українську економіку, незважаючи на ліберальні законодавчі умови для зарубіжних капіталовкладень. Члени делегації українського парламенту ознайомили керівництво ОПІК із значними можливостями для інвестицій в такі пріоритетні галузі економіки України, як енергетика, нафтопереробка, транспорт та інші.

Виступаючи на зустрічі в ОПІК, президент цієї впливової фінансової організації приватного капіталу США Руфь Харкін поінформувала членів парламенту України про плани ОПІК приділяти особливу увагу співпраці з Україною в новому фінансовому році, який розпочався в США 1 жовтня. Американська сторона підтвердила намір провести масштабну конференцію інвесторів України в ході наступного візиту Президента Леоніда Кучми до США в листопаді цього року.

Члени делегації Верховної Ради взяли участь в дискусії з політичних та економічних питань в корпорації «РЕНД» — впливовому дослідницькому центрі США, який виробляє рекомендації для уряду країни. Вони побували також в Бібліотеці Конгресу США.

Маємо підвищення цін на хліб. Будемо мати й на те, що до хліба

(Початок на 1-й стор.).

Тож, на думку фахівців, після того, як усі витрати буде внесено до вартості кінцевого продукту, ціни на хліб можуть зрости до 4 разів. Таке саме підвищення, очевидно, невдовзі очікується на м'ясо та молокопродукти, бо зростуть ціни на комбікорми для худоби.

Ці передбачення дістали підтвердження під час брифінгу, що відбувся у Київраді. Коментуючи динаміку зростання цін на хліб, заступник голови Київради Валентин Шевельов повідомив, що сьогодні реальна роздрібна ціна хліба має сягати 14—15 тисяч карбованців. Тим часом нинішнє зростання цін не таке вже й велике. Якщо порівняти ціни на хліб у Києві із цінами в Одесі, то побачимо, що там ще влітку хліб «дарницький» коштував 4400 карбованців, а батон нарізний — 3500.

Звичайно, приємного у будь-якому подорожчанні мало, але чому та сама вода «Цілюща» має коштувати десятки тисяч карбованців, а хліб, що дається тяжкою працею, — копійки? Чи не ліпше було б якусь частку із тих 135 мільярдів втрачених карбованців спрямувати на адресну допомогу малозабезпеченим, а на хліб встановити реальну ціну. А цим і хлібопекарський промисловості допомогти вийти з кризи, бо працює вона сьогодні лише завдячуючи почуттю відповідальності перед жителями міста.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

ЗАЯВА ФРАКЦІЇ КОМУНІСТІВ ВР УКРАЇНИ

У засобах масової інформації розгорнуто гучну кампанію, спрямовану проти постанови Верховної Ради України від 29 червня 1994 р. «Про вдосконалення механізму приватизації в Україні та посилення контролю за її проведенням». Свідомо розповсюджують чутки, що постанову ВР прийнято через непорозуміння, і її скасування, мовляв, вирішено. В цьому дусі провадиться обробка депутатів, службових осіб, населення.

Заявляємо, що ця постанова — глибоко продуманий крок ВР, викликаний реаліями життя.

Під брехливим гаслом прискорення реформ насправді триває наступ на життєві інтереси широких мас трудящих. Цей наступ ведеться в кількох напрямах. Один з них — безперервний обіг долара. Практично скасовано державне врегулювання валютного курсу. Мало того, поновила роботу валютна біржа, яка вже підняла курс долара майже вдвічі. Через це почали невмолимо зростати ціни на паливо та на соціальні послуги. На тлі цього настирно протягують думки про те, що для скорочення бюджетного дефіциту держава має відмовитися від закупівлі енергоносіїв і сільгосппродуктів, надавши всю повноту дій комерсантам і підприємствам-споживачам, зупинити дотування добування вугілля й комунального господарства.

Реалізація цих канібальських, іншого визначення не дібрати, пропозицій, продиктованих, до слова, Міжнародним валютним фондом, викликає небувалий стрибок цін на паливо й продовольство, а отже, їх дефіцит для більшості населення приречe міста на голод і замерзання, енергосистему й промисловість — на загибель. А послаблення контролю над зовнішньою торгівлею, до чого наполегливо підштовхує уряд, ще збільшить можливість валютних зловживань і масштаби безконтрольного вивезення за безцінь дефіцитної сировини, матеріалів, продовольства. Повальне вивезення стимулюватиметься і заниженим курсом національної валюти.

Практично повна, на сьогодні, ліквідація контролю над державною власністю призвела до того, що багато загальнонародних підприємств фактично перетворюються на неузаконені вотчини директорського корпусу. Значна частина його вже готова лише закріпити тільки за собою право власності, тобто збагачення за рахунок трудового колективу.

Надпоспішна «масова» приватизація — це така ж руйнівна акція, як «лібералізація» цін, що розв'язала інфляцію і перетворила всіх трудящих на бідних; як «лібералізація» зовнішньої торгівлі, яка призвела до безконтрольного вивезення з України величезних матеріальних ресурсів з приховуванням валютної виручки за кордоном, до злодійського збагачення вузького кола адміністраторів і торгових посередників.

Особливо небезпечні спроби руйнації моделями цієї самої приватизації, що їх нав'язують, індустріальної і науково-технічної бази народного господарства — енергетики, великих промислових підприємств, головних науково-дослідних інститутів. Уже очевидно, що різка децентралізація і послаблення управління може остаточно зруйнувати фундамент економіки України. В зв'язку з цим не гріх запитати, чому більшість індустріально розвинених капіталістичних країн мають в економіці досить високу питому вагу державної власності? Чи уряд цих країн не слухає своїх, яких присилають до нас, порадників? А може, вони все-таки розуміють, до чого призводить така енергійна зміна форми власності? Звичайно, розуміють, і тому ніякі міжнародні валютні фонди та світові банки їм не указ. Уряди цих країн не приймають рішень на шкоду власній економіці. А ось від нас цього постійно добиваються. І тепер відомо, з якою метою.

Правда життя в тому, що узаконена й насаджувана згори приватизація загальнонародного надбання, створеного працею багатьох поколінь, має відверто номенклатурний і кримінальний характер. Так звана «народна приватизація», ваучеризація, яка зможе вивести суспільство з глибокої кризи, — все це казки, в які, на превеликий жаль, усе ще вірить значна частина народу.

Напівбожевільні реформи привели нас до створення вузького прошарку надбагатих людей, до фактичної реставрації класу буржуазії, повного пограбування всіх ресурсів країни і фантастичних сум вивезеного за кордон капіталу, величезного зовнішнього боргу, до загрози масового безробіття, різкого спаду виробництва.

Результат очевидний. Україна вже стала країною-банкрутом!

І ніхто при цьому не несе жодної відповідальності за вчинене!

У переважної більшості політиків і «сучасних теоретиків», які холуйськи служать нововявленим багачам, одне прагнення: поглибити й довести до «кінця» свої експерименти над економікою, що приховано має лише одну підлу мету — зміна суспільно-політичного ладу будь-що в особистих інтересах та інтересах міжнародного капіталу.

Багато фахівців Заходу, аж ніяк не комуністи, вказують на безплідність і згубність «великих стрибків» і «великих переломів» у реформах. «Програми перетворень, якими тепер експериментують, — констатують дослідники міжнародної групи «Адженда», — викликають людські страждання, що зовсім не обов'язкові, не забезпечуючи якогось значного прогресу в справі становлення життєздатного національного господарства і забезпечення зайнятості населення». («Ринковий шок». Австрійська АН. Дослідний центр з соціально-економічних проблем.)

Таких, часто ще різкіших, висловлювань західних фахівців дуже багато. Тому ті, хто видає за загальноприйняту наукову істину рецепти МВФ та ініціатори шокової терапії просто брешуть, прикриваючись димовою завісою дезінформації. Цю отруйну завісу ставлять вільно чи невільно за заздалегідь розробленим сценарієм.

Насправді в колах добросовісних учених західних країн, де серйозно вивчають досвід перехідних економік, розповсюджені точки зору, що дуже відрізняються від нав'язаної нам прискореної приватизації. У цих колах розуміють, що різка зміна форм власності руйнує накопичений «організаційний капітал», веде також до зруйнування організації і систем кооперації. Обговорюють також питання про те, що, можливо, вигідніше було б зосередити зусилля й ресурси переважно на створенні нових приватних підприємств з паралельним збереженням державного сектора, що поставить і той, і той в умови конкуренції, що розвивається. Звернуто також увагу на те, що класична «тетчерівська» схема приватизації передбачає спочатку реорганізацію й доведення підприємств до рівня рентабельних. І ніхто не сприймає серйозно продаж державної власності за умов інфляції, яка знецінює гроші.

Варварські, нелюдські реформи вже довели більшість народу до злиднів, а економіку — до необоротного розвалу. Підштовхування цих реформ через насильство над Верховною Радою призведе до одного вже відомого результату — остаточного краху країни, а саме такий варіант подій найімовірніший, бо нова виконавча влада не змогла втримати стабілізацію, що вже намітилася, і Україна переживає нині нове піднесення інфляційної хвилі.

У зв'язку з цим комуністи, організовані в КПУ, визнають необхідність реформування економічної структури суспільства на основі розвитку всіх форм власності. Але провадити реформи можна й потрібно так, щоб не вкидати економіку в розруху, а народ — у злидні, щоб не відкидати Україну до числа третьорозрядних напівколоніальних країн.

Фракція комуністів Верховної Ради України не раз пропонувала й пропонує цілий комплекс заходів, спрямованих на вихід з кризи, на захист інтересів трудящих.

Ось деякі з цих заходів:

- накреслити коло державної власності, включивши до неї паливно-енергетичний комплекс, металургію, значну частину машинобудування, транспорт і зв'язок, і запровадити жорстке державне вертикальне управління над власністю аж до надзвичайних заходів;
- встановити державний контроль над зовнішньою торгівлею;
- зупинити обіг іноземної валюти всередині країни, що послаблює національну грошову одиницю;
- не приймати іноземні позики під непотрібні й такі, що не забезпечують зайнятості, проекти, які нав'язуються Україні;
- забезпечити цілковиту підзвітність діяльності комерційних банків Національному банкові України. Банки, діяльність яких іде врозріз з державними інтересами, мають закрити;
- поновити й узаконити в державному секторі діяльність ради трудових колективів;
- розробити й здійснити надзвичайні заходи щодо боротьби з організованою злочинністю і корупцією;
- покласти край спробам дезавуювати постанови ВР про приватизацію.

Не вживши рішучих заходів щодо врятування країни, можновладці, Президент, уряд, більшість депутатів ВР прирікають народ України не тільки на приниження, на злидні, на цинічне нехтування залишків його прав, а й поставлять його на межу фізичного виживання, на межу смерті, а отже, примноження ній так незліченних його нещасть. Сьогодні, як ніколи, велика загроза цілковитої втрати нашою Вітчизною якої-сь реальної самостійності. Під загрозою наша державність, наше майбутнє.

ЗВЕРНЕННЯ

до Президента України Леоніда Кучми, Голови Верховної Ради України Олександра Мороза, Прем'єр-міністра України Віталія Масола

Ми, учасники наукової конференції «Мова державна — мова офіційна», представники всіх регіонів України, різних політичних і громадських організацій України, провідних наукових і освітніх установ, надзвичайно стурбовані соціально-політичною і економічною ситуацією в Україні. Зайве нагадувати про найтісніший зв'язок розвитку й реформування економіки та відродження національної культури, духовності українського народу. В той же час на тлі винищення останніх залишків українства в південних і східних областях, нехтування майже всіх державних структур Закону про мови в нашій державі шириться саботування економічних реформ. Підносять голову антиукраїнські сили, основною метою яких є знищення української державності.

Показово, що в тих регіонах, де антидержавні й просто кримінальні сили галасують про «насильницьку українізацію», найбільш поширена економічна криза. Їхні представники в українському парламенті нині згуртувалися для ліквідації Української держави: від блокування будівництва терміналу в Одесі — до винищення української мови, бо мова — це нація, це народ, це держава!

Нехтування питань гуманізації та гуманітаризації посилює владу покручів, перейнятих «мовною» ідеологією та імперським шовінізмом, які шукають приводу, щоб набити свої кишені народним багатством, ладні розшматувати власну державу. Воістину: «За шмат гнилої ковбаси у Вас хоч матір попроси, То віддасте...».

Тому в сучасній складній економічній і політичній ситуації увага до національної культури та національного просвітництва, до відродження української мови на її споконвічній землі є першочерговою.

Надання офіційного статусу російській мові в українській державі, зневага до народу України — означає громадянську війну в Україні, небезпеку в Європі, мільйони й мільйони жертв, за котрі ніхто, як раніше, не відповідатиме.

Ми, учасники конференції, провідні вчені нашої держави, представники громадсько-політичних організацій і партій, рішуче вимагаємо зупинити злочинну діяльність з розвалу нашої держави й знищення її народу.

В разі дій, спрямованих на прийняття антиукраїнського закону, закликаємо всіх громадян України до відпору й широкої загальнонаціональної боротьби з реакційними силами, душителями України усіма можливими конституційними засобами.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Робоча група Комісії з питань соціальної політики і праці за участю громадських організацій розглянула зміни до законів про зайнятість населення та про основи соціальної захищеності інвалідів, внесені Кабінетом міністрів. Народні депутати прийшли до висновку, що запропоновані нові положення дозволять позитивно вплинути на реалізацію правових гарантій працевлаштування і створення додаткових робочих місць для інвалідів. Подані законопроект комісія в основному підтримала і внесе на найближчі пленарні засідання Верховної Ради.

В Комісії Верховної Ради України з питань економічної політики та управління народним господарством відбулася нарада з представниками центру «Українські реформи» за участю науковців. Предметом обговорення була підготовка законопроектів з питань зовнішньоекономічної діяльності, удосконалення структури державного апарату управління.

Комісія працює над проектами законодавчих актів, зокрема новою редакцією Закону про оренду майна державних підприємств, змінами до Декрету Кабінету міністрів про режим іноземного інвестування, змінами до законів про інвестиційну діяльність, про зовнішньоекономічну діяльність, про концесії, про транзит іноземних вантажів.

Комісія з питань охорони здоров'я, материнства і дитинства передала в Кабінет міністрів для остаточного візування підготовлений проект закону про донорство крові та її компоненти, який пройшов належні експертизи та обговорений в усіх обласних управліннях охорони здоров'я. Це — законопроект, який вперше в нашій країні ставить на меті забезпечити державний контроль за якістю донорської крові та її компонентів, чітко окреслює права і обов'язки донорів та гарантії і пільги з боку держави, відповідальність за порушення законодавства.

Прес-служба Верховної Ради України.

З виставки — в університетську бібліотеку

потрапить понад півтори тисячі польських видань загальною вартістю майже 8 тисяч доларів

У Галереї мистецтв університету «Києво-Могилянська Академія» відкрито виставку «Сучасна польська книжка», в експозиції якої — понад півтори тисячі заголовків книжок і видань з сусідньої країни вартістю майже 8 мільйонів доларів. Виставка експонуватиметься до кінця жовтня, після чого її головний організатор — фонд «Допомога полякам на Сході» — передасть книгозбір у власність бібліотеки «Києво-Могилянської Академії». Таким чином студенти цього вузу отримають такий збір літератури, який дасть змогу у повному обсязі ознайомитися з проблематикою стосунків Польщі з державами Східної Європи, а також Полонією, тобто польською діаспорою.

Виставку «Сучасна польська книжка» супроводжує вернісаж графічних робіт відомого художника з Кракова Тирса Венгриновича, картини якого експонувалися на 250 збірних і 50 особистих виставках у всьому світі. Цей цикл художника присвячений пам'яткам української архітектури у Польщі і представляє стародавні церкви, які збереглися і по сьогодні стоять на південно- східних теренах цієї країни.

Мета симпозіуму — знайти самих себе

Мистецтво вживання художника в сучасну дійсність — у принципі проблема, що з усією гостротою підступає до багатьох творців. У котлі соціально-політичних зрушень, що охопили значну частину земної кулі, ламаються стереотипи життя, усвідомлення людиною свого місця в ньому. Мистецтво адекватно реагує на ці злами. Основний напрям культури сучасності — авангард, практично вичерпав свої естетичні можливості.

Спробою знайти відповіді на ці проблеми став симпозіум групи українських та французьких художників, що проходить 27 вересня — 18 жовтня у Закарпатті й Києві. Його організатори — Французький культурний центр в Україні та галерея «Обрій» (Хуст).

Широка громадськість Києва й гості столиці зможуть ознайомитись з результатами цієї експозиції 17 жовтня в Українському домі, де відкриється виставка творів учасників симпозіуму.

До 50-річчя визволення України

Юхим РАЙГОРОДЕЦЬКИЙ

ЄФРЕЙТОР ТАНЯ

Наша розмова з Тетяною Юхимівною Жук наближалася до кінця, коли вона прохопилася словом про найпотаємніше. І тоді — слід було бачити! — спалахнули її й без того променисті очі, зашарілось миловиде обличчя.

— Це було для мене святе, — схвильовано мовила вона. — Зрозумійте: ті запеклі бої за Київ на Букринському плацдармі восени сорок третього запам'яталися мені з надзвичайною силою. Бо «це» розпочалося тоді...

На світанку танки гітлерівців рушили в контратаку, десяту за минулу добу. Їй, санінструкторові батареї, з неглибокого окопчика було чітко видно ворожі бойові машини. «Скільки їх?» — підсвідомо працювала думка. — Одна, друга, третя... І за ними — четверта, п'ята... Ого! Спробуй-но зупини батареєю сорокап'ятою!» Перевела погляд на комбата — був він неподалік, в іншому окопчику. Піднявши до очей бінокль, спостерігав за просуванням танків. «Що вирішить, що вдіє?» Вона знала: комбат, старший лейтенант Кабак Микола Максимович, був відомим в окремому винищувальному протитанковому дивізіоні неабияким сміливцем і снайпером артстрільби. Якто він проявить себе нині?

Тільки подумала, а тут усе навколо сповнилось оглушливого гуркоту — танки, наближаючись, відкрили вогонь. Снаряди розривалися десь ліворуч, і звідти, здалося їй, долинали крики людей. «Може, то крики про допомогу?» Не гаючись, підхопилась, кинулась туди.

— Сті-і-ій! — примусив її здригнутися звучний голос комбата. — На-зад! Не маячити!

Вона підкорилась, повернулася до окопчика. Комбатові видніше — певне її допомоги не потребували. А на думку мимоволі спало: «Ех, Миколо Максимовичу, навіщо ж так різко? Не заради власного задоволення маячила». Ну а комбат, не відволікаючись від справи, додав:

— Окоп, між іншим, можна було б і подалі від гармати вирити. Санінструктор у батареї один...

— Жалієте?! — дошкулило їй. — Не треба, якось обійдуся... — Хотіла ще щось сказати на свій захист — непокірливості було більш ніж досить, та не встигла. Пролунав гарматний постріл, і за ним, у відповідь — вибухнув ворожий снаряд майже біля самого її окопчика. Оглушило, обсипало землею. Коли, прийшовши до тями, стала обтрушуватись, побачила: комбат припав до гарматного прицілу, а поряд корчився від болю напівлежачи молодий навідник. «Бідолаха! Чого ж я гаюся?»

Укриття для поранених, яке вона уподобала, було розташоване у вузькому ярку, за півсотні метрів від вогневої. Туди не досягали ані смертоносний метал, ані холодний ранковий вітер, і, можливо, тому справи у неї йшли на лад. Та й поранення, на щастя, виявилося легким: зробила вона перев'язку і звеліла пораненому вирушити до медпункту дивізіону. Та де там!

— Мене, комсорга, у тил? — скипів він. — З дріб'язковою подряпиною? Не вийде! — І, полишивши ярок, подався до своєї гармати.

— Від справжньої сестриці поранений не втік би. А то сновигає по вогневій на видноті в супротивника... Так і саму кінчити можуть. Непорядок, землячко...

Їй стало не по собі. «Ох, Миколо Максимовичу, даремно ви так». Щось підкотилося до горла, і говорити вона була не в змозі. Прикро ж було до нестями. Докоряла собі: сама все розбовкала з дівочої наївності, а тепер, будь ласка, вкушай: «Від справжньої сестриці...» І знову ці жалощі «... кінчити можуть».

Змовчавши, вона забралася до свого окопчика. Звідтіля спостерігала за двобоєм батарейців з фашистськими танками. Як і перед тим, поблизу розривалися снаряди і бридкий низовий вітер холодив лоб, щоки, куйовдив хвилясті пасма волосся, що вибилися з-під пілотки, а їй хоч би що. Впродовж якихось миттєвостей пам'ять воскресила розмову з комбатом. Найпершу по прибутті її на батарею. Тоді вона повідала: у 1939-му, закінчивши десятирічку в Макіївці, де мешкала їхня робітнича родина, сказала собі: вступлю до Харківського політехнічного. І вступила. Ні про який інший вуз і не думала. Ще у шкільні роки не без участі старшого брата, вчителя, твердо вирішила: друкарська справа, поліграфія — її покликання. Тому, певне, ставши студенткою, понад загальний навчальний курс, довго пропадала в інститутській лабораторії — друкарні. Хлібом не годуй, а дай їй зайві палітурки для книги зробити. Словом, душею прикипіла до улюбленої справи. А тут війна по-своєму попорядкувала. І, на жаль, позаду — два роки навчання в інституті, а попереду — риття окопів під Харковом, курси медсестер, чергування у шпиталі і, нарешті, батарея... «Виходить, — зазначив комбат наприкінці тієї розмови, — скінчиться війна і знову до своєї друкарської справи повернетесь?» Вона відповіла з натхненням: «Неодмінно». А він похвалив її за вірність фахові, додавши, що сам родом з-під Харкова і чудово знає, де розташований поліграфічний інститут...

Гар, смердючий та ядучий, бив у носа — перед фронтом батареї знову задиміли танки з чорними хрестами на бортах. Одразу два! І невдовзі вона помітила: супротивник позадкував. Значить, ось-ось батареї накажуть «Вперед!», і випаде нагода справою довести комбатові, що санінструктор загалом на своєму місці.

Того дня, одначе, наступ не відновився. Звідкіля їй було знати, що вище командування вирішило: основний удар по угрупованню ворога у районі Києва завдавати не з Букринського, а з Лютізького плацдарму? Не відала і про те, що поки дійде до діла, дивізіон її відведуть до тилу, на короткочасний відпочинок. Зате першого ж дня того відпочинку з її наполягання в батареї був лазне-пральний. Ой, як вона попрацювала! А надвечір, коли з усім упоралась, покликав її до себе комбат. Знову щось не так, подумалось їй. Знову дорікатиме за щось.

Підійшла. А він дивився в неї і, збуряковівши, — таким обличчя його ніколи не бачила, цілком серйозно:

— Я вам офіційно освідчуюся, єфрейторе Таню, — посміхнувшись, правив далі, — присягаюся, ви мені подобаєтеся...

— Як ви смієте! — вибухнула вона. Намагалася сказати щось до пуття, та осіклася — пригадалася фраза, зронена Поліною, теж санінструктором і, до того ж, дружиною Смикова, командира дивізіону. Десь на марші при підході до Дніпра вони опинилися разом на одній бричці. Слово за слово, і Поліна з відвертістю: «Знаєш, Таню, а комбат закохався у тебе по самісінькі вуха — Смикову моєму прохопився словом». «На фронті не мудра річ закохатись», — відрізала вона з удаваною байдужістю, хоча сама собі давно призналася: комбат їй подобається, тому й ім'я його вимовляє про себе з благоговінням... А зараз, розгубившись, серцем відчула: каже йому зовсім не те, що думала.

... Вони стали подружжям. На законних підставах: зумів таки її Микола Максимович зареєструвати їхній шлюб у селищі, що відродилося після розгрому ворога. Воювали, як і перед тим, у тій самій батареї. Гармати майже завжди — на прямому наведенні. А бої один запекліший за інший. І потурань їй жодних. Навпаки, якщо й відзначити випадала нагода санінструктора за доблесть, не дуже вже старався: аби не запідозрили, що надто виокремлює жіночку серед особового складу.

На підступах до Тернополя під нищівним артвогнем сімох тяжкопоранених з поля бою винесла. Сім урятованих життів! Невеличка на зріст, тоненька, як тростинка, вона від утоми падала з ніг. І ще: її величезну червоно-хрестову сумку, що пудовою гирею обтяжувала плече, начисто осколками побило. Комбат після бою — подяку перед строєм. А навідник, котрий на Букринському плацдармі втік від неї до гарматної обслуги, з клопотанням: на медаль її, як мінімум, представити треба. Комбат йому наче мимохідь: «Наступного разу». Але «наступного разу» для неї на фронті більше не було. Одного разу всім своїм єством відчула щось таке, чого раніше ніколи не відчувала. Повідала Поліні Смиковій. Та, уважно вислухавши, оглянула її і не без грайливої посмішки підсумувала:

— Нічого особливого, звичайна річ... У тебе буде дитина.

Проводжали її на вокзал усім дивізіоном. Настрій препаскудний. Адже залишала на війні, на передовій, кохану людину, дружну фронтову сім'ю, що стала рідною, а сама — у глибокий тил, до незнайомих чоловікових батьків, у декретну відпустку. І це називалося: «Нічого особливого, звичайна річ». Ох, Миколо Максимовичу, любий мій комбате!

Він заспокоював її, як міг. Стиснувши в обіймах, так на руках і вніс до вагона.

— Орієнтир тримай — на сина. Спробуй. Гаразд?

... Вона спробувала. Більше того, не чекаючи чоловікової згоди, назвала хлопчика Миколкою. Її підтримали свекор із свекрухою. «Дитина — вилитий батько», — стверджували обоє, і вона мліла від щастя. Не полишала малюка ані вдень, ані вночі, а саму бентежила думка: як його батькові там, на батареї?

Листи з фронту надходили часто, майже через день. Перечитувала їх по кілька разів. Листи і теплі, й ніжні, і в кожному — про близьку перемогу. У листі, датованому 27 березня 1945-го, повідомив: «Ведемо наступ стрімко. До фашистського лігва — руку простягнути». Радив їй: сідати за підручники, надолужувати прогаяне, мовляв, восени, як наміти, вона — до інституту, він — до академії. І завершив листа: «Тетянко, до скорої зустрічі!»

Її уява малювала картину цієї зустрічі. Не могла лишень змалювати істинної: у день відправлення того листа осколок снаряда уразив комбата на спостережному пункті, і він помер на операційному столі польового шпиталю.

Надійшло про це повідомлення з підписом майора Смикова. Прочитала. Закусивши до крові губи, міцніше притисла до грудей крихітного Миколку, а в думках: «За що їй таке?.. Ні, бути такого не може!.. Помилка, якесь непорозуміння! Треба чекати, чекати...» Не повірила до кінця і отримавши співчуття від Поліни Смикової: все жевріла надія. І розвіялась остаточно, лише коли з посланцем їй було доставлено пакунок. У ньому — бойові чоловікові нагороди, деякі особисті речі й, нарешті, її крихітна фотокартка — талісман, що, на жаль, не допоміг... У спеціальному повідомленні йшлося: «Капітан Кабак М.М. похований на військовому цвинтарі у м. Вроцлаві».

... Через рік вона зібралася до Львова, до поліграфічного (у Харкові такого вузу вже не було). Ніхто не суперечив. Навпаки, свекор сказав: «Вірно чиниш, дочко, — Микола того бажав. А за малого не турбуйся, доглянемо».

Хоча сум назавжди вкрапився у її погляд, та енергії, відчувала, додалося. На двох би стачило, щоб осягати науку, — за себе і за нього. От і вчилася «на п'ять». Не зчулася, як птахом промайнули роки. На Київській книжково-журнальній фабриці, куди, вивчившись, одержала направлення, без малого три десятки років пропрацювала. І економістом, і технологом, і диспетчером, а найбільше — завідувачкою виробництвом. Була задоволена, що крокує в ногу з народом. Тому й порівнює: країна заліковувала рани, заподіяні війною, набирала темпів у п'ятирічках, розгортала будівництво, впроваджувала прогресивні методи праці, й через усе це, нехай в мініатюрі, самій довелося пройти на фабриці. Відбудова напівзруйнованих цехів. Диспетчеризація. Календарно-виробничне планування. Розробка нової технології. І «Ура!»: вже тут, на фабриці, настав той самий кабаківський «наступний раз» — однією з найперших серед поліграфістів України вона була відзначена орденом Трудового Червоного Прапора.

Була задоволена і тим, що її слідами всі ці роки йшов син. Сьогодні Микола Миколайович Кабак — відомий у Києві фахівець-поліграфіст. У «малого» дві дочки, Юля й Оксана. Обидві мріють бути такою, як бабуся Таня.

Нещодавно Тетяна Юхимівна отримала вітального листа з далекого Геленджика. Від полковника у відставці Смикова та його Поліночки. Починався він: «Рідненька, доленько наша! Пам'ятаєш бої за визволення України?..» Поринула у спогади. І відразу наче підмінили її: ніякий не поліграфіст, а санінструктор, єфрейтор Таня, як у ті далекі роки називав її комбат.

Продиктовано в номер

Крим: скасовано десять указів Мєшкова

Сьогодні, 5 жовтня, продовжить свою роботу перша сесія ВР Криму. Буде розглянуто питання про внесення змін і доповнень до Конституції Республіки Крим у зв'язку з прийняттям Закону «Про уряд Криму». Таке рішення прийняли на засіданні Президії ВР Криму, яке відбулося напередодні. На сесії може бути, як то кажуть, поставлена остання крапка над «і», і президент Ю.Мєшков стане символічною постаттю, котра не володіє ніякими важелями державної влади.

На засіданні Президії кримського парламенту йшлося і про укази Мєшкова, датовані 26 вересня, які ніде не опубліковані. Цими указами президент звільнив керівників центральних органів державної виконавчої влади автономії і призначив на їхні місця нових людей. Президія ВР Криму скасувала укази президента як такі, що «не мають юридичної сили, оскільки суперечать Конституції Республіки Крим».

Член Президії ВР Криму Петро Моргунов запропонував, щоб парламентську делегацію на переговорах з Україною, створену за рішенням сесії ВР Криму 30 вересня, очолював не спікер парламенту Сергій Цеков, а хтось інший, бо оскільки делегації доведеться перебувати деякий час у Києві, на півострові може утворитися безвладдя. З цим погодився і сам Цеков, однак через те, що керівником делегації його затверджувала сесія, вирішено було винести це питання на пленарне засідання парламенту.

Шахтарі починають страйк

Як повідомили у прес-службі Незалежної профспілки гірників України, у зв'язку з постійною затримкою заробітної плати, що є порушенням колективного договору і статті 115 КЗпП України, п'ять шахтарів — членів НПГ із ВО «Краснодонвугілля» — оголосили з 8 годин ранку 3 жовтня голодовку. Вона почалася у кабінеті генерального директора ВО.

Як повідомили нашому кореспондентові зі штаб-квартири НПГ, о 2 годині ночі міліція вигнала голодуючих з кабінету генерального директора. Вони перейшли в шахту. 4 жовтня на шахті імені 50-річчя Жовтневої революції перша зміна шахтарів на знак підтримки голодуючих не спустилася до забою. Йдуть консультації з представниками інших шахт виробничого об'єднання.

Обійдемо чуму?

За півтори години було евакуйовано пацієнтів Житомирської центральної районної лікарні, яку перетворено на спеціальний госпіталь. Місця хворих зайняли 120 пасажирів і членів екіпажу літака, що прилетів з Індії, де шириться чума, їх тут обстежуватимуть. Про прибуття літака на військовий аеродром біля Житомира керівники медицини області довідались за годину до посадки. Вони запевняють, що вжито всіх заходів, передбачених міжнародними положеннями. Підстав для тривоги немає.

Рух теж помітив...

З приводу виступу Президента Росії Б.Єльцина на Генеральній Асамблеї ООН Народний Рух України оприлюднив заяву.

«Зовнішньополітичний курс найбільшої країни СНД, об'єктивно спрямований на створення атмосфери конфліктів і конфронтації, несе загрозу всьому людству», — сказано в заяві. Рух звернувся до країн розвиненої демократії з пропозицією підтримати Україну в справі збереження її державного суверенітету та територіальної цілісності.

В.ГРИНЬОВ: Партії мають об'єднати Україну

Професор, завкафедрою прикладної математики, засновник школи математичної оптимізації конструкцій у Харківському політехнічному інституті Володимир Гриньов остаточно змінив професію. Після досить активного набуття політичного досвіду в Демплатформі КПРС, харківському осередку Руху, ПДВУ (членом якої він досі є), «Новій Україні», МБР він заявив про створення на базі МБР нової партії реформістсько-ліберального спрямування.

«Політика має відображатися у психології людей надіями, — сказав В.Гриньов на зустрічі з журналістами 29 вересня, — це — головне в партійному будівництві». Далі Володимир Борисович знову підтвердив свою прихильність до федерального устрою України, сказавши при цьому: «Я розумію, що це сьогодні небезпечно». На думку радника Президента з питань регіональної політики, яким нещодавно став В.Гриньов, партії — це політичне об'єднання держави. І створювати сильні, загальноукраїнського масштабу партії треба негайно. В.Гриньов повідомив журналістам, що оргкомітети зі створення партії на базі МБР діють уже в 16 регіонах, ще в трьох — у стадії формування. Установчий з'їзд орієнтовно відбудеться в листопаді. Основні засади діяльності майбутньої партії — права людини, капіталістичний спосіб виробництва і соціалізм у розподілі. На прохання журналістів назвати когось з відомих політиків, які причетні до створення нової партії, В.Гриньов сказав: «Є кілька політиків, компетентних, авторитетних, загальноукраїнського масштабу, але ви їх, мабуть, не знаєте». Він негативно відповів на запитання, чи буде нова партія президентською, додавши: «Президент позитивно поставився до ідеї створення такої партії, але він не може бути в сьогоднішній Україні у якійсь партії. Він має бути над партіями». А партія, створювана В.Гриньовим, підтримуватиме ті дії Президента, які відповідатимуть її програмовим засадам.

Отже, як ми встигли помітити, діяльність В.Гриньова зі створення нової партії і діяльність його як радника Президента з питань регіональної політики дещо збігається. Тому й було до нього багато запитань на тему майбутнього устрою держави, стосунків регіонів з центром. «Нам потрібен європейський варіант стосунків регіонів з центром. Треба прийняти щось на зразок Європейської хартії про місцеве самоврядування, а не зберігати радянську матрьошку. Ми повинні повернутися до інституту представників Президента в областях — за французьким або іспанським зразками». Сильний центр, сильні регіони. Таку схему, правда, поки що без серйозних опрацювань запропоновано В.Гриньовим. Відповідаючи на запитання: «Чи не буде створена при Президенті Рада регіонів прообразом другої палати парламенту?», В.Гриньов не сказав «ні».

Костянтин ПАРИШКУРА.

Чи буде «болдирєвською» осінь?

Громадянський Конгрес України (ГКУ), який на нещодавніх президентських виборах дружно підтримав кандидатуру Л. Кучми, планує якимсь чином відзначити сто днів його президентства. Йдеться, звичайно, не про відкриття пам'ятника Леоніду Даниловичу. Бажання і наміри «конгресменів» скромніші — аби до цієї знаменної дати побачити Україну повноправним членом в економічному союзі країн СНД, а російській мові надати статусу офіційної тощо. Про це йшлося на засіданні партійної координаційної ради ГКУ, яка відбулася у Донецьку. Було розглянуто питання про проведення чергового з'їзду ГКУ у листопаді. Певне, на майбутньому з'їзді «конгресмени» оберуть нарешті і одного лідера партії, адже нині вони мають декілька співголів. Хто очолить ГКУ, покаже майбутнє, а сьогодні ГКУ має одного ідеолога — народного депутата України, колишнього страйкомівця Юрія Болдирєва.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецька область.

Не палив, не палив — і 100-річчя відзначив

Микола Якович Лагно із села Тимашівки Глобинського району. На торжество зібралась чималенька рідня — більше як 60 чоловік, а телеграми сипались, як з рогу достатку.

На ювілеї як на ювілеї лунали пісні, лилися спогади. Нелегка доля випала багатьом членам родини. Син Сергій — учасник Великої Вітчизняної війни, інвалід другої групи, а Олексій — десятки років працював на відбудові шахт Донбасу, шоферував, завідував фермою. Доньку Марію, колгоспницю, гітлерівці вивезли на каторгу до Німеччини. Повернувшись додому, теж працювала у Донбасі. Дружина ювіляра Пріська — все життя у колгоспі, померла у віці 94 років. Глава сімейства воював ще в імперіалістичну і за хоробрість одержав чотири «Георгії». Трудився він у колгоспі «Маяк». Досі читає (і без окулярів) газети, журнали, а Біблію знає напам'ять. Усе життя ніколи не палив, не заглядав у чарку, а ось поласувати цукерками любить і зараз. Тож на ювілеї його частували запашним чаєм з м'ятою і тортом.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

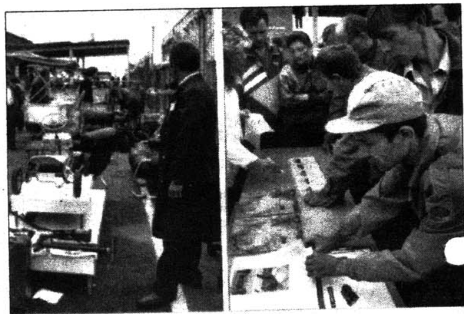
Радіологія: лікар має стати фізиком

В Одесі — в одному з провідних в Україні науково-лікувальних радіологічних центрів — відбулася міжнародна конференція з питань екології і захисту від радіації, що зібрала науковців і практиків не тільки з усіх областей України, а й з Росії, Німеччини, Угорщини, Нідерландів. Її організаторами стали Асоціація радіологів і Міністерство охорони здоров'я України, а базу для засідань, обміну досвідом надав Одеський медичний університет.

Протягом трьох днів заслухано й обговорено ряд повідомлень, що охоплюють широкий спектр проблем, так чи інакше пов'язаних із захистом людей від радіації, збереженням і відновленням їхнього здоров'я. Йшлося про фундаментальні наукові дослідження і про практичне втілення їх у життя, що особливо актуально з огляду на наслідки Чорнобильської катастрофи. Зокрема, заслухавши повідомлення про найновішу апаратуру в галузі рентгенодіагностики провідних світових фірм «Сіменс» та «Філіпс», учасники конференції дійшли висновку про те, що в нашій країні ця галузь перебуває на початковій стадії розвитку й потребує невідкладної уваги урядових структур (як і виробництво відповідних ліків), підкреслили необхідність налагодити підготовку лікарів-фізиків, які досконало володіли б новітньою апаратурою, та післядипломну практичну підготовку лікарів з радіології. Вкрай потрібна, зауважено на конференції, розробка чіткої концепції подальшого розвитку радіології в Україні, без чого неможливі надійний захист від радіації та успішна боротьба із спричинюваними нею хворобами.

Було заслухано також звіт про підсумки діяльності радіологічної служби України за 1989—1993 рр. та повідомлення про хід підготовки до Всеукраїнського конгресу радіологів, який має відбутися наступного року.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

«АВТОЗАЗ» ПРОПИСАВСЯ І В ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ

Не минуло й року, як представник виробничого об'єднання «АвтоЗАЗ» Григорій Брицький орендував у місцевих автотехобслуговувачів двометрову кімнатку і півтора стільця... Сьогодні ж представництво займає територію майже у два гектари.

Тут продають не лише всі запорізькі автомобілі, зокрема найновіший — «Дану», а й здійснюють гарантійний ремонт, технічне обслуговування. Паралельно зводять цехи для найновішого діагностичного устаткування.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Фото Іллі СУБОТІНА.

Вірні сини України

Насипали могилу Нечая козацькими шапками

Коли їхати з райцентру Тиврів Вінницької області до містечка Красного чи села Пирогова, то з трьох доріг за кілька кілометрів видно серед полів високий пагорб, вкритий столітніми дубами та духмяними акаціями. Пагорб той — могила Данила Нечая. Він загинув у нерівному бою з польською шляхтою в 1651 році. Не дожив відважний брацлавський полковник до 1654 року, коли гетьман Богдан Хмельницький возз'єднав Україну з Росією.

А жаль! Може, разом з іншими Богдановими полковниками та сотниками не дав би Нечай Хмельницькому так необачно вчинити.

Весь той пагорб — штучний. Як свідчать подільські перекази з покоління в покоління, його насипано козацькими шапками. В 1954 році на честь 300-річчя возз'єднання України з Росією на могилі народного героя Данила Нечая встановлено гранітний обеліск з написом: «Тут похований герой народно-визвольної війни українського народу (1648—1654 рр.) брацлавський полковник Данило Нечай, який загинув у 1651 році в бою з польсько-шляхетськими військами».

В. ХАРКОВИЙ,
головний редактор газети «Трикотажниця».

Час від часу на політичній карті світу з'являються «гарячі точки». Одні з них палають полум'ям війни, інші — тліють її загрозою. Звичайно, лише з невеликим ступенем певності можна прогнозувати, де вибухне завтра. Але обов'язок газетярів — інформувати читачів про підвалини проблем і хід подій у тих «гарячих точках», які існують нині. Сьогодні ми розповідаємо про ситуацію на Гаїті. У редакційних планах — матеріали про Чечню, Таджикистан, абхазьку проблему, Югославію.

«Гарячі точки»: що ми про це знаємо

«ПІДТРИМКА ДЕМОКРАТІЇ» чи демократичної партії?

Морські піхотинці США на Гаїті вже пролили першу кров. Чужу. Після того, як десантникам здалося, що гаїтянський поліцейський збирається (!) стріляти по антиурядовій демонстрації, вони відкрили вогонь по групі поліцейських. На землі залишилося десять трупів.

Коли писав ці рядки, на Гаїті було зосереджено 13 тисяч американських солдатів, найближчими днями ця цифра зросте ще на дві тисячі. Їхнє завдання — забезпечення порядку в країні доти, поки туди не повернеться законний президент Ж.-Б. Арістід, скинутий армією 1991 року (приїзд передбачено 15 жовтня цього року).

Чи справдяться ці надії? Перш ніж говорити про перспективи, згадаймо історію. У 1915 році Президент США В. Вільсон наказав морським піхотинцям висадитися на Гаїті, вважаючи, що там порушено громадський порядок після вбивства президента В. Сама. Той став жертвою народного повстання, спричиненого стратою 167 політичних в'язнів. Тоді у Вашингтоні вважали, що на Гаїті невдовзі спокій буде відновлено, і «наші хлопці повернуться додому».

Проте хлопцям довелося затриматися на острові протягом 19 років. Мало того, антиамериканські настрої, зумовлені присутністю окупантів, призвели до другого народного повстання. Воно коштувало життя 1500 гаїтянам і 15 американським морським піхотинцям. Результат: у 1934 році американські війська залишили Гаїті, не здобувши собі слави миротворців і не встановивши там порядку й демократії.

Як зазначав класик марксизму, історія повторюється — вперше трагедією, вдруге — фарсом. Коли «накласти» це твердження на сьогоднішню ситуацію, то можна підтвердити, що всеперемагаюче вчення, як у воду «дивилося». Нині вторгнення здійснюють із санкції Ради Безпеки ООН, в операції під кодовою назвою «Підтримка демократії» (так вона називається офіційно) беруть участь представники майже двох десятків країн, зокрема таких воєнних велетів, як Беліз, Бангладеш, Барбадос, Антигуа, що з болем відривають для неї «від серця» по кілька десятків своїх військовослужбовців. Щоправда, їм буде довірено участь лише в останньому раунді «підтримки демократії» — коли президент повернеться. А здійснить він цей крок лише після того, як морська піхота США зробить «чорнову роботу» — вижене антинародну хунту.

Звичайно, політика масових убивств і репресій хунту аж ніяк не прикрашає. До того ж генерали тримають владу незаконно. «Права людини» — поняття, не знайоме пересічному гаїтянину. Усі ці чинники викликали справедливе незадоволення багатьох держав, зокрема США. Але Гаїті — не 51-й штат, і встановлювати там демократію за допомогою багнетів теж, м'яко кажучи, не зовсім личить адміністрації США. Так, окупацію здійснюють згідно з мандатом ООН. Але й ця організація не в усіх очах має ангельський вигляд.

Що ж до хунти, і перш за все її ватажка, якого Вашингтон хоче виставити за межі Гаїті, то впливова газета «Вашингтон пост» нагадує: «Генерал Седрас не завжди мав тавро головоріза й злочинця, яким на нього навісили ООН і США. Лише чотири роки тому цього командувача гаїтянської армії розглядали в Сполучених Штатах як взірець і модель нового професіоналізму на Гаїті».

І ще один дуже важливий факт: успішна місія на Гаїті вашингтонського посередника, колишнього президента США Дж. Картера, яка мала місце за кілька днів до вторгнення. Її підсумком стала домовленість з Р. Седрасом щодо відставки хунти й повернення законного президента. Генерал дав відповідні гарантії.

Гарантіям вочевидь не повірили й послали на острів морських піхотинців. Хоча, за логікою, слід було б спочатку з'ясувати, чи бреше Р. Седрас, чи ні.

Адміністрації Б. Клінтона для виправдання своїх дій не вдалося навіть висунути такий «залізобетонний» доказ, як загроза життю громадян США на Гаїті (він спрацював під час поліцейських акцій у Домініканській Республіці і Гренаді). Те, що чотири тисячі американців на Гаїті ніхто не чіпає, офіційно визнав представник держдепартаменту.

Морська піхота США висадилася в країні, де протягом останніх 200 років практично безперервно панували терор і насильство, кривава боротьба за владу.

Звичайно, народ, який століттями не знав свободи, демократичних інститутів за принципом «раз-два» не збудує. Навіть за допомогою чужих багнетів. Отже, чим зумовлена потреба вторгнення саме тепер — не через місяць і не рік тому? Газета «Нью-Йорк таймс» пише: ця військова операція — «дурість і пуста справа, вигідна лише адміністрації Клінтона». Висловлювання дуже різке, але, на мій погляд, має раціональне зерно. Згода хунти позбутися влади — це перемога Президента США, який «переграв» конгрес, що вороже ставився до ідеї збройної інтервенції, і громадськість, яка також не виявила особливого ентузіазму. Б. Клінтон може записати Гаїті собі в актив після того, як він сприяв виведенню російських військ з Естонії, виходові з глухого кута в Північній Ірландії; північнокорейська й кубинська кризи теж були врегульовані на умовах, вигідних для США.

Такий перелік значно підвищує імідж Президента і очолюваної ним партії як миротворців і взагалі сильних «міжнародників». А на носі — проміжні вибори до конгресу. Тому має рацію колега-журналіст, який запропонував змінити кодову назву операції на Гаїті — з «Підтримки демократії» на «Підтримку демократів» (як партії).

Володимир САВЦОВ.

Контакти

Про день, якого немає в календарі

День франко-української лабораторії гуманітарних досліджень не позначений в календарі. Проте нещодавно його відсвяткували в Національному університеті «Києво-Могилянська академія». На її запрошення тут протягом року викладали професори П.Рікьор, М.Емар, Ю.Шеррер, Ж.Ніва, Л.Дезюс. І нині академія підбиває підсумки. На свято, яке збіглося з презентацією серії видань французької гуманітарної класики XX століття «Дух і Літера», прийшли посол Франції в Україні Мішель-Ів Пессік, радник з питань культури посольства Лоран Дезюс (він прочитав кілька лекцій) та директор Французького культурного центру в Києві Бернар Вантом.

Налагоджуючи зв'язки з іноземними науковцями, Києво-Могилянська академія мріє відродити славу вузу, колись добре знаного в Європі. Вже тепер згадувана лабораторія бере участь у міжнародних проектах. Один з них — упорядкування «Словника європейської філософії» (куди увійдуть терміни, складні для перекладу), над яким також працюють університети Франції, Англії, Італії, Німеччини. Незабаром діятиме програма — «Французька думка в Україні» з дослідження впливу ідей французьких філософів на Києво-Могилянську академію і французькі навчальні заклади XVII—XVIII століть.

В країнах СНД: Узбекистан

В ТАШКЕНТІ — ПРО ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ

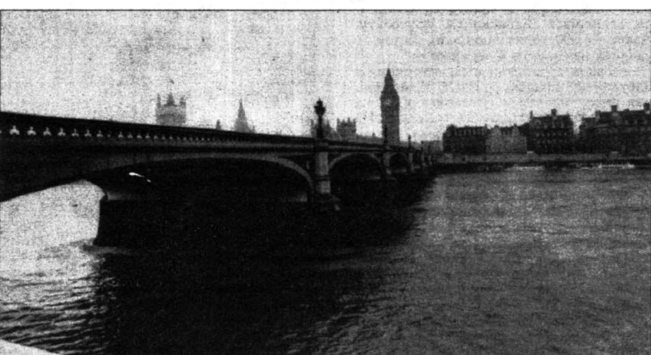
В одному із номерів газети «Вечерний Ташкент» надруковано велику добірку матеріалів про життя українців в Узбекистані.

Публікація відкривається інтерв'ю з керівником Українського культурного центру «Батьківщина» (створеного нещодавно в Ташкенті при сприянні посольства України) Станіславом Мансуровим-Ковригенком, котрий ще в роки Великої Вітчизняної війни потрапив із рідного села Агрофенівка, що на Запоріжжі, до Узбекистану.

В Узбекистані нині налічується понад 153 тисячі етнічних українців, котрі завжди прагнули зв'язків із рідною землею. Про витоки таких зв'язків розповідається ще в одному змістовному матеріалі добірки — статті доцента Ташкентської держконсерваторії імені Ашрафі, українця за походженням М.Ковбаса.

Добірка ілюстрована знімками виробів народних умільців зі знаменитої Петриківки. Значна кількість таких виробів, інформує газета «Вечерний Ташкент», нині зберігається і в колекціях узбецьких любителів українського народного мистецтва.

Погляд

... А ТЕМЗА ТЕЧЕ

Лондонська преса продовжує обговорювати підсумки візиту до країни російського Президента. Проте для більшості лондонців це, як і інші політичні події, за шкалою життєвих цінностей посідає чи не передостаннє місце. Лише 10 відсотків мешканців англійської столиці, що взяли участь у недавньому соціологічному опитуванні, назвали політику в «десятці» проблем, які їх найбільше хвилюють.

І цьому навряд чи можна дивуватися. Спокійні й розважливі англійці давно звикли до візитів і скандалів, відставок та політичних заяв. І пересічного громадянина найперше цікавлять сім'я та робота, здоров'я та чистота екологічного середовища. Тобто — нормальний плин життя. І повільно та спокійно несе свої хвилі Темза повз древній Вестмінстер та будинок англійського парламенту...

Фото ДПА.

Продиктовано в номер

Пам'ятаємо

Рік виповнився від дня трагічних подій у столиці Росії. Тоді протистояння у стані виконавчої та законодавчої влад призвело до зіткнення і людських жертв. Але й зараз, після прийняття нової Конституції, виборів до нового парламенту, пристрасті не вляглися. Як і раніше, жовтень 93-го відлунює болем у наших серцях. Нема й не буде однозначних оцінок того, що сталося. Єдине, в чому погоджуються люди, говорячи про кривавий жовтень минулого року, це в ставленні до нього як до національної трагедії.

* * *

Від Смоленської площі до набережної Москва-ріки в бік Будинку Уряду РФ рушила сьогодні маніфестація, організована партіями і рухами опозиції. Маршрут походу не повторює точно той, яким рік тому пройшли захисники Будинку Рад. І все ж організатори акції залишилися задоволені рішенням столичної мерії, котра дала дозвіл на її проведення. На їхню думку, пощастило досягти «розумного компромісу».

ООН: дискусія триває

На 49-й сесії Генеральної Асамблеї тривала загальна дискусія. Виступили президенти Республіки Молдова й Сурінаму, а також міністри закордонних справ Канади, Ізраїлю, Марокко й Панами, президенти Азербайджану, міністри закордонних справ Італії, Перу, Австрії, Оману, Болгарії, Люксембургу, Мікронезії й Киргизстану.

Зокрема, у виступі Президента Молдови М. Снегура знайшли належне відображення проблеми країн з перехідною економікою, а також особливо виділено потребу виведення іноземних збройних сил з території Молдови і привернення адекватної уваги з боку ООН до питань сепаратизму.

Президент Азербайджану Г. Алієв у своєму виступі зосередив увагу на вірмено-азербайджанському конфлікті. Він підкреслив, що умови вірменської сторони щодо виведення своїх військ з території Азербайджану в обмін на визнання останнім незалежності Нагірного Карабаху є грубим порушенням міжнародного права.

Азербайджан і надалі вимагатиме визнання своєї територіальної цілісності й суверенітету, виведення вірменських військ з окупованих азербайджанських територій, повернення біженців, в тому числі 60 тис. азербайджанської національності, до Нагірного Карабаху.

Тероризм не пройде

Президент Азербайджану Г. Алієв розцінив як нову ланку у ворожих діях проти азербайджанського народу терористичні акти, скоєні 29 вересня у Баку, внаслідок яких загинули заступник Голови Верховної Ради та начальник особливого управління при Президенті.

У заяві, що була передана по національному телебаченню, Г. Алієв підкреслив, що мета цих терористичних акцій, як і всіх попередніх, — «порушити встановлену стабільність в республіці, посіяти серед населення страх та паніку, послабити опір агресії проти азербайджанських земель». Президент закликав азербайджанський народ виявити витримку і не перейматися провокаціями, запевнивши, що керівництво має досить сил та можливостей, щоб протистояти тероризмові.

* * *

Силами правопорядку та частково військовими блокована столиця Азербайджану: йде посилений пошук терористів, що вбили минулого четверга заступника Голови Верховної Ради Азербайджану Афияддина Джалілова та начальника особливого управління при Президенті республіки Шамси Рагимова. Суворий нагляд встановлено на бакинських залізничному та морському вокзалах, в аеропорту.

Володимир КУЗНЕЦОВ: «НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК МАЄ БУТИ НЕЗАЛЕЖНИЙ»

Володимир Кузнецов — керівник Управління з питань економіки адміністрації Президента України. Кандидат економічних наук, закінчив Дніпропетровський університет, за спеціальністю економіст-математик, потім кафедру Шаталіна в МДУ. Працював радником Прем'єр-міністра Л.Д. Кучми з питань макроекономіки. Під час передвиборного марафону в команді майбутнього Президента займався створенням імітаційної моделі результатів голосування. За десять днів до виборів передбачив його результати.

— Володимире Олексійовичу, з часу вашого вступу на посаду керівника управління більш як місяць минуло. Що за цей час вдалося зробити?

— Як ви, мабуть, пам'ятаєте, тільки-но Леонід Кучма став Президентом, відразу було проведено нараду з провідними економістами, після якої з'явилося розпорядження, яким Кабінету міністрів доручалося розробити сім проектів законодавчих актів. Йдеться про Укази Президента з питань валютного регулювання, захисту внутрішнього ринку, вексельного покриття заборгованості, випуску державної позики, облікової ставки НБУ, реформи податкової та бюджетної системи. Нещодавно, як відомо, вийшов Указ і з питань валютного регулювання. І хоча він, на мою думку, ще не почав працювати, та гадаю, що в майбутньому ми за допомогою цього Указу зможемо змінити стан справ на краще, бо він перш за все визначає принципову позицію Президента щодо лібералізації цін узагалі й ціни іноземної валюти зокрема. Потім Кабінет міністрів подав проект, що стосується облікової ставки НБУ у зв'язку з інфляційними змінами. Вийшов Указ про вексельне покриття взаємозаборгованості підприємств. Але найголовніше сьогодні, як на мене, — закласти фундамент нової бюджетно-податкової системи. Крім того, зараз розробляється програма, яку подамо до Міжнародного валютного фонду, і, сподіваюся, вона стане базовою для економічної стратегії, прийнятної на найближчий рік.

— Повернімося ще раз до Указу про валютне регулювання. Якщо спробувати стисло його охарактеризувати, то можна сказати, що цей Указ гірший, ніж мав би бути, але разом з тим створює ситуацію кращу, ніж була досі.

— Це справді так.

— Проте сьогодні декотрі з економістів висловлюють побоювання: може статися, що до кінця року два курси так і не будуть зведені в один — ринковий. Цю думку підтверджує той факт, що до Указу не було внесено коефіцієнтів, запропонованих радником Президента А. Гальчинським, а було записано, що зближення курсів НБУ здійснюватиме за погодженням з Кабміном, зважаючи на разноманітні фактори. Все це мимоволі змушує мати сумнів.

— Це обов'язково потрібно буде зробити, бо інакше не було рації підписувати цей Указ узагалі. І скажу, підтверджуючи вашу думку про те, що Указ гірший, але кращий, ситуація складалася так, що якби він був менш радикальний, то не варто було б його приймати, а якби був більш радикальний, то його взагалі не вдалося б прийняти.

— Інакше кажучи, ваша праця дуже й дуже залежить від позиції, яку займе з того чи іншого питання Кабінет міністрів?

— Так, і це відповідає законодавству. Але цього разу нам вдалося переконати Кабінет міністрів в тому, що позитивних наслідків від прийняття Указу буде більше, ніж негативних, та що цей Указ потрібно запроваджувати, не чекаючи прийняття відповідного закону Верховною Радою.

— Володимире Олексійовичу, в Україні, як відомо, вже другий рік діє Закон про банкрутство підприємств, але, здається, поки що залишається голою декларацією. Чи буде його нарешті запущено в дію?

— Справді, Закон про банкрутство прийнятий ще 1992 року, але за весь 1993 рік порушено лише три позови з цього питання. Проте й вони стосувалися приватних підприємств. На мою думку, надалі так не може тривати, бо в ситуації, коли чи не всі підприємства заборгували одне одному і не можна розібратися, хто справді заборгував, а хто потрапив у складну ситуацію просто з технічних причин, нарешті потрібно внести ясність. Цій меті і має прислужитися механізм вексельного покриття взаємозаборгованості підприємств. Бо після випуску векселів у керівників підприємств відпаде бажання відвантажувати продукцію без будь-яких гарантій оплати, тобто перш ніж щось відвантажити, вони намагатимуться перевірити платоспроможність партнерів. А далі вже має діяти передбачений законом механізм банкрутства. Проте й тут ми маємо діяти не безоглядно — спочатку підприємства мають пройти через їх санацію. До речі, сьогодні, на жаль, санацію ми розуміємо як процес, що настає після банкрутства підприємств. А має бути не так: санація саме й покликана не припустити банкрутств у явній формі. Свого часу з цією метою було підписано Указ про фінансово-валютну підтримку підприємств, та виконують його дуже погано: Кабінет міністрів в установлені строки не зумів розробити типових бізнес-плану, селекційного проекту, проекту використання бюджетних коштів, що спрямовуються на фінансову підтримку. Та хоч би як там було, а потрібно зробити все, щоб найближчим часом почав працювати механізм санації та банкрутств.

— А як банкрутство підприємств пов'язуватиметься з їх приватизацією?

— Воно має призводити до зміни власника, а в даному разі приватизація підприємства не буде зайва, бо в нас з'являється потенційна можливість передати таке підприємство до рук дбайливіших господарів, які, сподіватимемося, зуміють не припустити подібної ситуації.

— Ваша думка щодо перебігу приватизації на селі та, зокрема, ваше ставлення до питання приватизації землі.

— Україна — не лише промислова, а й аграрна держава, а тому питання агропромислового комплексу є одним із найактуальніших. Бо як, скажімо, розцінити той факт, що, володіючи найродючішими грунтами, ми не можемо прогодувати 50 мільйонів населення? Але, з іншого боку, потрібно, щоб цей процес не нагадував щось протилежне до колективізації. Зокрема, в центральних та південних регіонах України землю сьогодні доцільно обробляти силами агропромислових фірм, але при цьому кожен член колективу має отримати документ на володіння конкретним паєм майна, що передбачає участь в управлінні господарством. Але це не означає, що завтра вони мають розділити великі господарства на шматки (це, звичайно, не виключає як елемент і фермерські господарства). А там, де є невеликі ділянки землі, де ще живі традиції фермерської праці (насамперед маю на увазі західні та північні регіони України), то там на це треба йти сміливіше.

— Володимире Олексійовичу, порушмо ще одне дуже важливе питання — державного бюджету. Адже, за деякими прогнозами, до кінця року його дефіцит може сягнути 190 трильйонів карбованців?

— Щодо дефіциту держбюджету, то на сьогодні це в нас один із найвпливовіших дестабілізовних чинників, бо 190 трильйонів карбованців — майже 15 відсотків валового національного продукту, що дуже негативно впливатиме на інфляційні процеси. До того ж за такої ситуації нам марно сподіватися на фінансову підтримку Міжнародного валютного фонду. Які є шляхи розв'язання цієї проблеми? Щодо дохідної частини бюджету, то тут наші можливості практично вичерпані: не можемо ні збільшити ставки наявних податків, ні запровадити якісь нові податки. Проте серйозні резерви криються у витратній частині бюджету. Скажімо, значні дотації нині спрямовані на підтримку вугільної промисловості, на утримання житлово-комунального господарства. Але якщо сьогодні не можемо відмовитися від дотацій житлокомунгоспу, бо громадяни взагалі не зможуть платити за житло й комунальні послуги, зважаючи на різке їх подорожчання, то інакшою бачу ситуацію із дотаціями вугільній промисловості. Думаю, що тут потрібно зважитися на непопулярні заходи і скорочувати дотації, бо сьогодні вони просто надмірні. В цьому напрямку й потрібно працювати.

— Яким у цьому зв'язку бачите статус Національного банку України, бо єдиної точки зору на це немає?

— Національний банк має бути досить незалежним, тобто не бути підпорядкованим урядові, бо той змушуватиме банк до кредитування на пільгових умовах тих чи інших кроків, котрі, як відомо, не завжди вдалі. Тому таке підпорядкування було б великою помилкою. Адже головне завдання Національного банку — не комерційна чи ще якась діяльність, а створення таких умов, за яких національна валюта була б надійним платіжним засобом. Інакше знову повернемося до адміністративної системи.

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю взяв
Сергій ЛАВРЕНЮК.

Б'ємо на сполох

Тетерів: назва річки чи каналізації?

Природоохоронці Житомира б'ють на сполох: Тетерів нижче обласного центру перебуває в стані екологічної кризи. Мовою цифр це виглядає так: у місто подається 112–120 тисяч кубометрів води, а потужність діючих споруд становить 70—80 тисяч кубометрів. Особливо загрозлива складається ситуація в засушливі роки, коли буквально вся вода засмоктується у водогін, і річка продовжує свій шлях далі, пройшовши через каналізацію і доволі слабеньке очищення. Бо в дощовий період усе те хоч розбавляється чистою водою.

Тому Мінприроди України справедливо заборонило будь-яке будівництво на території міста, вимагаючи навести порядок. Але є заборона, є й будівництво. Передусім житла, бо куди дінешся від того, що в черзі 32 тисячі сімей...

Тому саме життя змусило зайнятися реконструкцією старих очисних споруд і будівництвом нових потужностей. Їх можна було б ввести в експлуатацію наступного року, але потрібні багатомільярдні суми.

Варто зазначити, що обласна й міська влади вирішили не консервувати технічну відсталість. У пошуках найкращих технологій житомирські спеціалісти побували на виставці «Хімія-93» в Києві, познайомилися з представниками однієї з німецьких фірм. Їх приїзд до Житомира закінчився підписанням контракту. Аванс — 300 тисяч німецьких марок — удалося нашкребти й переказати.

— Разом з головою міськвиконкому я побував на початку року в Німеччині, мав змогу побачити установку в дії на міських очисних спорудах у Кельні. На виході вода — ніби з джерела, — ділиться враженнями начальник управління водопровідно-каналізаційного господарства Леонід Башинський. — Фірма — визнаний лідер у світі. Лише у Нью-Йорку працює 53 таких центрифуги. 17 років експлуатується таке обладнання в Санкт-Петербурзі.

Житомир має стати першим містом в Україні, де діятиме шламова центрифуга. Німці чітко дотримуються строків контракту. Але щоб забрати обладнання, треба спершу з ними повністю розрахуватися. А це ще 450 тисяч марок. Проте цим проблема не вичерпується, бо на будові незвично тихо: будівельникам заборгували дуже велику суму. У столичних коридорах влади на благання про фінансову підтримку відповідь одна: коштів нема. Але їх усе одно доведеться знайти, бо не Тетерів, а житомирська каналізація впадає у Дніпро.

Олексій КАВУН.

Житомир.

Вродила картопля... у металургів

Життя, як кажуть, всьому навчить. От і організували минулого року на Маріупольському (Донеччина) металургійному комбінаті імені Ілліча власний агрокомплекс.

Цієї осені тут на ста гектарах добре вродила картопля — майже по 300 центнерів. За контрактом з голландською фірмою «Себеко» іллічівці одержали навесні відмінний посівний матеріал, необхідну техніку. Допомагали і спеціалісти фірми. «Другим хлібом» повністю забезпечений тепер заводський відділ робітничого постачання, кожний працівник підприємства зміг купити до центнера його за мінімальною ціною.

На фото: спеціалісти агрокомплексу агрономи Анатолій Маланкін та Іван Мусієнко.

Фото Бориса ДЕМБИЦЬКОГО.

УКРАЇНА НЕ БАНКРУТ

Будь-яка негативна характеристика нашої держави не є невинною забавою, особливо коли йдеться про фінансові зобов'язання. Враховуючи роль і потенційну вагу України в світі, слова українських політиків, чи то Президент, чи народний депутат, урядовець, представник місцевої влади чи партії, не залишаються непоміченими. Вони значною мірою впливають на її імідж на міжнародній арені, формування ставлення до нас з боку інших країн, бажання співробітничати з нашими підприємствами, готовність вкладати капітал в українську економіку.

Ніколи не був прибічником штучного підфарбування політичного фасаду України. Разом з тим, не переконаний в тому, що постійне наголошування на наших сьогоднішніх бідах, які дійсно серйозні і про які всі знають, схильність до своєрідного скиглення перед іноземцями суттєво поліпшать настрій у наших атакованих негараздами та цінами громадян, підтримають їх у цей дійсно скрутний перехідний період, зміцнять їх віру та сподівання на кращі часи, які неодмінно прийдуть. Не переконаний також, що «плакання в жилетку» викличе у переобтяжених власними проблемами та бюджетними дірками іноземних держав жагучу потребу, без належної вигоди і для себе, організувати новий «план Маршалла для України» і розв'язати за нас наші проблеми. Але впевнений, що і наш народ, і певна частина світу хотіли б мати політичну еліту України такою, яка б не лише знала проблеми держави і суспільства та дієві методи і шляхи їх розв'язання, але й була впевнена в їх реалізації, виважено, грамотно і відповідально формулювала та висловлювала національні інтереси, навіть у своїх жартах, гнучко, але рішуче, послідовно і з гідністю їх відстоювала.

Нещодавно в політичному лексиконі нашої держави з'явився короткий, але жорсткий, як вирок, вираз: «Україна — банкрут». Підхоплений жадібними до гіпербол, він пішов гуляти на шпальтах газет, радіо і телебаченні. Звичайно, можна було б, як і в інших подібних випадках, не звернути на цю фразу уваги, якби вона не відбивала хибного, на мою думку, психологічного настрою, який, на жаль, ще існує в окремих керівників різного рівня.

Як відомо, в світі під банкрутством розуміють встановлену судом неспроможність боржника сплатити свої боргові зобов'язання. З моменту офіційного оголошення банкрутства боржник втрачає право самостійно керувати і розпоряджатись своїм майном. Це право переходить до ліквідаторів, тобто до суб'єктів, які призначаються для керування майном і примусової ліквідації банкрута.

У людей, які знають ці прописні істини, виникають природні запитання: а що дійсно в Україні таке величезне боргове сальдо, що вона неспроможна його покрити? А хто ж офіційно встановив банкрутство України, якщо про це публічно заявляють її посадові особи? Хто, врешті, є тими жорстокими ліквідаторами? І чи не можна ще щось зробити, щоб запобігти зниженню з міжнародної арени одного з недавно визнаних суверенних суб'єктів міжнародного права?

Подібні запитання можуть виникати не лише у фахівців. Тому, мабуть, є потреба з'ясувати, який насправді стан справ з боргами України, висловити думку щодо деяких можливих заходів, спрямованих на їх ліквідацію.

Отже, сьогодні борги нашої держави складаються з частини боргів, які Україна як одна з правонаступниць колишнього СРСР успадкувала, та з власних, тих, що ми набули за роки незалежності.

Щодо боргів радянських, то, як це не дивно, в Україні досі немає достовірної, документально підтвердженої комплексної цифри, якою вони вимірюються, бо всі дані були в Москві, в Росії. А вона їх не надавала. Спочатку цифра заборгованості СРСР іншим державам на 1 січня 1991 року називалась в 55 млрд. дол. США. Пізніше Зовнішекономбанк СРСР на кінець того року подав уже інформацію про 81 млрд. дол. США та 17,7 млрд. перевідних рублів — борг країнам колишньої РЕВ. Таке збільшення можна пояснити тим, що Росія в односторонньому порядку, головним чином для власних потреб, використала 25,3 млрд. дол. США за міжнародними угодами колишнього СРСР. Після серії переговорів між правонаступниками СРСР розрахунки велися навколо саме цих цифр.

Борги колишньому СРСР з боку інших держав визначались на той час у сумі в 74 млрд. дол. США та 47,9 млрд. перевідних рублів. Таким чином, якщо виходити з погодженої в СНД частки для України в 16,37 відсотка і оперувати згаданими вище цифрами, абстрагуючись від питання щодо їх достовірності та деяких інших характеристик, радянська дебіторсько-кредиторська спадщина для нас складає: борг — 12,8 млрд. дол. США та 2,8 млрд. перевідних рублів; актив — 12,1 млрд. дол. США та 7,8 млрд. перевідних рублів. Тобто, наш радянський борг іншим майже повністю перекривається згаданою сумою наших активів.

Але, як відомо, Декларацією про державний суверенітет України проголошено право нашої держави на свою частку в загальносоюзному багатстві, зокрема, в загальносоюзних алмазному та валютному фондах і в золотому запасі, яка створена завдяки зусиллям народу України. Таке право знаходиться у повній відповідності з нормами міжнародного звичаєвого права, зокрема, тими, що кодифіковані у Віденській конвенції про правонаступництво держав стосовно державної власності, державних архівів і державних боргів 1983 року. Таке право України, як і інших правонаступників СРСР, було визнане державами СНД і юридично закріплене в «Угоді про розподіл всієї власності колишнього Союзу РСР за кордоном» від 6 липня 1992 року, яку, до речі, підписав і президент Росії. Згідно з цією угодою, Україна має право на 16,37% «рухомої та нерухомої власності колишнього СРСР за межами його території та інвестиції за кордоном, котрі знаходились на момент правонаступництва у володінні, користуванні та розпорядженні колишнього Союзу РСР, його державних органів та інших структур загальносоюзного значення, що знаходились під його юрисдикцією чи контролем». В цьому ж документі зафіксована згода учасників угоди на розподіл і алмазного фонду, і інших активів колишнього СРСР, в т.ч. і золота, всіх видів інфраструктури за кордоном, закордонних банків, космічних, повітряних, морських, наземних та інших систем, а також прибутку від їх експлуатації, понад 650 га землі, близько 2 млн. квадратних метрів площ будівель та споруд, закордонних сум КПРС та ін. Мова йде про суттєві інвестиції і Мінморфлоту, і Міністерства рибного господарства, і Міністерства цивільної авіації, і зовнішньоекономічних відомств колишнього СРСР та ін. Це, насамперед, консигнаційні склади, виставочні зали, агентські компанії, бункеровочні об'єкти, спільні банки, торговельно-виробничі підприємства тощо. Щоб наглядно продемонструвати їх значення, можна навести лише такий приклад: верстатобудівельники України давали до однієї третини експорту, що здійснювався через 74 закордонні СП об'єднання «Станкоімпорт» на суму понад 300 млн дол. США щорічно. Після односторонньої конфіскації цієї мережі Росією, всупереч домовленостям в рамках СНД, наша машинобудівельна промисловість, по суті, була позбавлена можливості самостійно здійснювати експортні операції.

Яка ж вартість цієї частки активів колишнього СРСР, що належить Україні? Знову ж таки, офіційних даних Росія не надала, незважаючи на те, що ще 10 грудня 1991 року на засіданні міністрів закордонних справ колишніх союзних республік була складена і надіслана до посольств телеграма-завдання в місячний строк таку інформацію підготувати. Незважаючи на те, що 13 березня 1992 року глави урядів держав — учасниць СНД на своїй зустрічі в Москві підписали Протокол, згідно з яким Міждержавній раді було доручено у місячний термін надати Раді глав урядів Співдружності інформацію про наявність активів колишнього СРСР за кордоном, незважаючи на зобов'язання Російської Федерації (українсько-російський Протокол від 23 листопада 1992 року) таку інформацію надати до 31 грудня 1992 року.

Неофіційно зарубіжні активи колишнього СРСР оцінюються в різних цифрах. Так, дехто з добре поінформованих членів Комітету по власності, приватизації та господарської діяльності Державної думи Росії оцінює їх на суму в понад 300 млрд дол. США. Якщо взяти цю цифру за основу, то частка України становить 32,74 млрд дол. США. Що стосується золотого запасу СРСР на момент правонаступництва, то в ході переговорів росіянами називалась цифра в 240—259 тонн. За деякими іноземними джерелами, ця цифра у 8—10 разів вища. Навіть, якщо виходити з цифри, що називалась російською стороною, то частка України складає 42,4 тонни золота. В цьому контексті слід також пригадати кілька сотень мільйонів доларів США, які знаходились на рахунках українських підприємств та громадян в колишньому Зовнішекономбанку СРСР, який забрала під свою юрисдикцію Росія. Що ж до алмазного фонду, то оскільки якихось цифр щодо його вартості в ході переговорів не згадувалось, залишимо ці підрахунки на майбутнє. Як прийнято в практиці міждержавних стосунків, необхідно нараховувати також відсотки (в середньому 7%), які набігають за користування Росією власністю України протягом трьох років, тоді в плані розподілу закордонної власності СРСР борг Росії на користь України складає не менше 35 млрд. дол. США.

Якщо врахувати, що сума власного зовнішнього боргу України на користь інших держав, включаючи Росію, Туркменистан та західні держави, становить в межах 6 млрд дол. США, то стає очевидним, чи є Україна банкрутом чи ні.

З урахуванням таких підходів, а саме так підходять до міждержавних стосунків збагачені досвідом країни, дещо в іншому світлі можна розглядати і «кредити», що надавались Україні нашим великим сусідом, в т.ч. і під газ та нафту.

У декого з читачів виникне справедливе запитання: якщо у нас такі можливості, то чому до цих пір ми не маємо позитивного результату? Хотів би у цьому зв'язку зауважити, що Україна була ведучою державою у справі справедливого правового вирішення проблеми боргів і активів. Велися інтенсивні двосторонні і багатосторонні переговори з участю і Президента, і прем'єр-міністра, і віце-прем'єр-міністрів, і міністрів, і експертів. Згаданою вище угодою від 6 липня 1994 року передбачено, що спори з цього питання вирішуються саме шляхом переговорів. Але все блокувалось позицією однієї держави. Зараз, коли є політична воля з обох боків будувати українсько-російські відносини на дружній, добросусідській основі, можна сподіватись, що проблема буде вирішена дійсно справедливо. Адже чехи і словаки зуміли зробити це цивілізовано. То хіба російсько-український інтелектуальний потенціал менший від наших сусідів, щоб вирішити справу дійсно «побратськи», а не по «нульовому варіанту», чистому чи «з хвостиком», який означав би фактичне пограбування?

Ніколи не був прихильником розв'язання наших фінансових проблем виключно за рахунок «золота Полуботка», але переконаний, що завжди необхідно використовувати всі наявні у міжнародного співтовариства легальні засоби захисту національних інтересів.

Тому, на мою думку, якщо раптом трапиться, що переговори не дадуть очікуваного, справедливого результату, необхідно передати справу на вирішення міжнародного третейського суду, як це, до речі, передбачено статтею 7 згаданої вище Угоди. Держави, як відомо, вдаються до такої процедури навіть у тих випадках, коли мова йде про значно менші суми. Україна, згідно з цією Угодою, може зробити це в односторонньому порядку. На це вже погодилась Росія, підписавши Угоду.

Не хотів би також, щоб у читача склалося спрощене уявлення, нібито проблема боргу України є надуманою, несуттєвою, другорядною. Ні, вона є, вона серйозна. Але чи потрібно її драматизувати?

Справа в тому, що дивитись на неї необхідно перспективно і в порівнянні з іншими прецедентами. 6—7 млрд. дол. США боргу для 52-мільйонного народу України, експортний потенціал якої оцінюється в 15 млрд. дол. США, не розглядається зарубіжними експертами як катастрофа. Пригадаймо, що зовнішній борг нашої сусідки Польщі складав у свій час близько 300 млрд дол. США. Не кажу вже про сотні мільярдів боргу деяких латиноамериканських держав. Але здійснення раціональних ринкових перетворень в економіці, політична воля керівництва, знання і досвід фахівців у поєднанні з бажанням власного народу та підтримкою світового співтовариства дозволили їм кардинально змінити становище.

Не думаю, що нам слід ігнорувати цей досвід.

Антон БУТЕЙКО,
народний депутат України,
керівник депутатської групи «Центр».

Звинувачували НАТО, зараз — МВФ?

У перших числах жовтня Рада директорів Міжнародного валютного фонду розглянула Меморандум про спільні наміри, який підсумовував обопільну роботу вітчизняних та зарубіжних фахівців, спрямовану на виведення України з економічної кризи. І Меморандум, і сама антикризова програма, спричинили в суспільстві суперечливі враження. І передусім тому, що йшлося про непопулярні заходи: лібералізацію цін, структурні зміни в тарифному регулюванні експорту-імпорту, реорганізацію валютного регулювання, приватизацію тощо. Прикметно, що в комплексі цих проблем не обговорювали ні в уряді, ні в парламенті. Корпоративні інтереси відомств, політичних угруповань не передбачали такого широкого обговорення? Тому, звісно, і в засобах масової інформації тільки вряди-годи йшлося про ті чи інші аспекти приватизаційної програми, валютного регулювання, ціноутворення. І півслова — про конкретні строки реалізації цієї програми, в разі, якщо її схвалить Президент України або Прем'єр-міністр. Тим часом, йшлося про можливість розпочати втілювати в життя програму з 1 жовтня цього року. Причому на цьому наполягала українська сторона, оскільки вщент знецінена українська валюта не дає вже підстав сподіватися на відродження народного господарського комплексу. Мова вже йде не про те, як підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності, а про те, де віднайти кошти на санацію підприємств.

МВФ, треба сказати, з розумінням поставився до «українського питання». І треба з'ясовувати всередині нашої країни, чому, власне, зросли ціни на хліб, якщо зарубіжні експерти застерігали від лібералізації цін на зерно, вугілля, чорні і кольорові метали.

Продовжувати шукати ворогів на стороні — це ігри в Дон-Кіхотів: для душі і серця, а не для загального добра і здорового глузду. Хочемо позбутися боргів — два тижні на те, щоб кожному в зуби вексель. Не хочемо, щоб держава роздержавлювалась — до списку підприємств, які не підлягають приватизації, додаємо ще список тих, контрольним пакетом акцій яких володітиме держава. А в підсумку — приватизується, за деякими прогнозами, близько 23 відсотків загальнодержавної власності.Враження таке: держава — то не ми, а хтось інший.

Сергій ВУСАТИЙ.

«Молодість»

Так називається Київський міжнародний кінофестиваль, що у 24-й раз проходитиме 22—30 жовтня в столиці України

У його широкій програмі — показ студентських та перших фільмів кінематографістів-початківців. Велика акція не відбулася б, якби не її фундатори — «Фонд культури «Про Гельвеція» (Швейцарія), ряд зарубіжних посольств в Україні, партнер фестивалю — Центр сучасних мистецтв «Брама». Ясно, що до проведення «Молодості» активно підключилися й наші відомства культури, а також Міністерство у справах молоді і спорту України.

Програма фестивалю складається з чотирьох номінацій — студентські, короткометражні та анімаційні картини, репрезентовані близько 30 країнами.

Відверто кажучи, наша редакція вже трохи стомилася друкувати загальні роздуми на тему «Як урятувати Україну». Хочеться конкретності. Але все ж таки загальні рецепти надходять. І поштою, і пішки. Іноді, для найбільш наполегливих авторів, робимо винятки — публікуємо. Зрозуміло, не заради самих авторів. А щоб ще раз показати нашим читачам — не перевелися ще люди, які думають не про себе, а про державу. Про всіх нас. А вже як глибоко і переконливо це виходить у даного автора — судити вам.

Точка зору

ТРЕТІЙ ШЛЯХ, ЯКИЙ НАМ ВАРТО ОБРАТИ

Економічний курс, спровокований некомпетентністю представників економічної псевдонауки за активної дії криміногенних функціонерів, привів нашу багату країну до цілковитого зубожіння, спричинивши невдовзі недовіру народу до політичних і економічних рішень лідерів. І все ж таки наше суспільство зберігає на сьогодні можливість вибору такого шляху розвитку, який дасть змогу сформувати систему, що забезпечує стрімке підвищення матеріального добробуту як суспільства, так і кожного громадянина окремо. Баченням цього шляху я й хочу поділитися.

У природі соціально-економічного розвитку є таке поняття, як спосіб виробництва — це первісна точка, перша ланка формування будь-якої політичної системи економічного розвитку. Всі спроби налагодити економіку України, обійшовши первинну ланку, приречені на провал. Жодні поодинокі успіхи в становленні економіки і політики не створять політичної системи. Підкреслюю, не створять системи. Бо за такого підходу на зміну розв'язаним питанням випливуть десятки нерозв'язаних,і ті лідери, котрі щиро служать народу,за неймовірного фізичного й морального напруження не виправдають сподівань суспільства. Далі піде за сліпою методикою зміни лідерів.

Залежно від вибору первинної ланки — способу виробництва — і реальних політичних тенденцій, що складаються, перед Україною вибудовується вибір з трьох напрямів: централізований, тобто державне підприємництво на базі державної власності; капіталістичний — на базі вільного підприємництва, конкуренції, ринку, і посткапіталістичний або гармонійний. Проаналізуємо їх.

Централізований метод виключає вільне підприємництво — обов'язкову умову максимальної ефективності реалізації творчого потенціалу суспільства. Внаслідок нереалізовану енергію творчості буде постійно спрямовано на руйнування неправильної системи. Захист цієї системи буде постійно спрямовано на ліквідацію творчого прошарку (згадайте 1937 рік) для гарантування безпеки всередині країни й гонку озброєння для зовнішнього захисту.

Рівень матеріального і морального стану народу буде дуже низький. Все, начебто, зрозуміло. І все ж відродження цього методу в Україні має реальний характер, небезпеку його не можна нехтувати. На початковому етапі тоталітарна система може піти на деяке співробітництво з вільним підприємництвом. Але в міру зміцнення системи, цю поступку буде анульовано.

Тепер розглянемо капіталістичний спосіб виробництва. Зараз іде стихійне формування капіталістичної системи. Воно характеризується руйнуванням сфери виробництва, розграбуванням матеріальних цінностей, що належали народу, збагаченням і зміцненням криміногенної сфери. Новоявлені власники, піднімаючи виробництво, зайдуть в боротьбу за захист власних привілеїв од кримінальної сфери. Це покладе початок криміногенного періоду формування сталого капіталу. Цей процес довготривалий (у США — 100 років, в Австралії —150 років).

Коли постала приватна власність буде закріплена законодавчо, в Україну ринуть іноземні інвестиції. Вони будуть укорінюватися на найбільш пільгових умовах шляхом підкупу й політичного тиску.. Мінімум податків або нульовий податок, мінімальна зарплата, максимальне привласнення результатів праці не дозволять забезпечити розвиток суспільства і зміцнення держави.Весь податковий тягар ляже на плечі національної економіки, яку до того ж мучитимуть мафіозні структури і злочинні організації. Поступовий перехід на екстенсивний метод виробництва(як в СРСР) призведе до зростання внутрішніх і міжнародних політичних протиріч, загрожуючи військовим вибухом. Запозичати капіталізм Україні — це все одно, що переймати спосіб життя хворого на СНІД.

Окрім того слід врахувати можливість протидії капіталізації з боку прихильників марксистської ідеології зі всіма звідси наслідками. Не треба забувати, що народ покуштував відсутність приватної власності. І це може дуже вплинути на майбутнє України.

Аналізуючи перші два способи, я хочу звернути увагу читачів на неприродність першого і нераціональність другого. Де ж вихід? Є — третій спосіб виробництва. Він відкриває можливості, завдяки використанню всього творчого потенціалу України,для досягнення багаторазової переваги над темпами розвитку провідних країн світу, чим забезпечить найвищий рівень життя як кожного громадянина, так і держави в цілому.Це — посткапіталістичний спосіб виробництва. Тобто вільне підприємництво на базі колективної власності на засоби виробництва та громадської власності на землю. Цей спосіб відкриває вільний доступ талановитим особистостям на контрактовій основі досягати керівних у підприємництві посад на період власної ефективної творчої віддачі. А це — єдиний ключ до матеріалізації всієї маси суспільно корисних ідей, що спричиняють прогресивний розвиток країни. З цього способу випливають соціально-економічні права громадян.

Перше. Право кожного громадянина на індивідуальну підприємницьку діяльність з правом особистої власності на засоби праці, з правом їх продажу і передання у спадок.

Друге. Право кожного громадянина на індивідуальне підприємництво з правом вічної власності на землю, з правом передання її у спадок, але без права продажу. Відторгнення землі припускається в разі банкрутства чи відмови через особисті мотиви. Таке право дозволяє селянинові спрямувати наявні кошти на організацію та розвиток фермерської діяльності, знижуючи його залежність від сторонніх фінансових джерел, що скорочує час формування сталого господарства і зміцнює його самостійність. Площа оброблюваної землі визначається здатністю фермера господарювати. При цьому виключається потреба в разі перевиробництва сплачувати компенсацію за скорочення посівних площ, що заощаджує суспільству величезні кошти.

Нарівні з фермерством, зберігають свої права на господарську діяльність в умовах конкуренції й ринку великі сільгоспколективи. Штучна ліквідація їх неприпустима. Надалі на них ляже основне навантаження з впровадження комп'ютеризації та роботизації агропроцесів — головних умов прогресу. Структурно вони прирівнюються до промислових підприємств.

Третє. Право кожного громадянина на підприємницьку діяльність на базі колективної власності на засоби виробництва без права продажу і передання їх у спадок. Впровадження такого права дає можливість негайно здійснити приватизацію в інтересах робітників, службовців та підприємців (творчого прошарку). У міру готовності до самостійної діяльності підприємства звільняються від державної опіки і безвідплатно передаються у власність колективів. Вступ і вихід членів колективу — на контрактних засадах. Управління підприємством здійснюється методом менеджирування під контролем Спостережної ради і народного контролю підприємства (як головної форми захисту інтересів колективу) з наступним удосконаленням управління й захисту.

Головне завдання нової формації — повна матеріалізація суспільно-політичних ідей. Кожна нематеріалізована ідея призводить до подальшого руйнування природи й загострення протиріч всередині суспільства.

Для виконання основних завдань необхідним є створення системи використання творчого потенціалу, яка діяла б на базі банку талановитих ідей. Завдання банку — пошук, реклама й узгодження ідей з профілем виробництва. Підприємства через свою систему здійснюють зустрічний пошук. Необхідно усунути інвестування (фундамент приватної власності) і взяти за основу кредитування.

Постійно вдосконалювати систему, що кладе край будь-яким криміногенним переміщенням грошей. Для початкового становлення України треба категорично відмежуватися від економічної псевдонауки і створити нову науку на грунті творчої сфери.

Сподіваюся, що ця стаття знайде відгук серед інтелектуалів та патріотів і вони сформують потужний інтелектуально-патріотичний прошарок прогресистів, здатний зупинити подальше руйнування нашої країни і спрямувати її в русло розвитку, забезпечення і процвітання нинішнього й майбутніх поколінь.

Владлен КОСТИК.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті

Стаття 1. Виручка резидентів у іноземній валюті підлягає зарахуванню на їх валютні рахунки в уповноважених банках у терміни виплати заборгованостей, зазначені в контрактах, але не пізніше 90 календарних днів з дати митного оформлення (виписки вивізної вантажної митної декларації) продукції, що експортується, а в разі експорту робіт (послуг), прав інтелектуальної власності, з моменту підписання акта або іншого документа, що засвідчує виконання робіт, надання послуг, експорт прав інтелектуальної власності. Перевищення зазначеного терміну потребує індивідуальної ліцензії Національного банку України.

Стаття 2. Імпортні операції резидентів, які здійснюються на умовах відстрочення поставки, в разі, коли таке відстрочення перевищує 90 календарних днів з моменту здійснення авансового платежу або виставлення векселя на користь постачальника продукції (робіт, послут), що імпортується, потребують індивідуальної ліцензії Національного банку України.

Стаття 3. Резиденти, які купують іноземну валюту через уповноважені банки для забезпечення виконання зобов'язань перед нерезидентами, зобов'язані здійснювати перерахування таких сум протягом 5 робочих днів з моменту зарахування таких сум на валютні рахунки резидентів.

Стаття 4. Порушення резидентами термінів, передбачених статтями 1 і 2 цього Закону, тягне за собою стягнення пені за кожний день прострочення у розмірі 0,3 відсотка від суми неодержаної виручки (митної вартості недопоставленої продукції) в іноземній валюті, перерахованої за офіційним поточним валютним курсом на день нарахування пені. Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати розміру заборгованості.

Стаття 5. У разі порушення резидентами термінів, передбачених статтею 3 цього Закону, придбана валюта продається уповноваженими банками протягом 5 робочих днів на міжбанківському валютному ринку України. При цьому позитивна курсова різниця, що може виникнути за такою операцією, щоквартально направляється до Державного бюджету України, а негативна курсова різниця відноситься на результати господарської діяльності резидента.

Стаття 6. У випадку перевищення строків, зазначених у статтях 1 і 2 цього Закону, в разі виконання резидентами договорів виробничої кооперації, консигнації, комплексного будівництва, поставки складних технічних виробів і товарів спеціального призначення Національний банк України може надавати індивідуальні ліцензії.

Порядок віднесення операцій резидентів до зазначених у частині першій цієї статті встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 7. Визнати таким, що втратив чинність, Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 17-93 «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 17, ст.186, № 49, ст.462).

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
23 вересня 1994 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про адресну допомогу малозабезпеченим громадянам на осінньо-зимовий період 1994—1995 років

На реалізацію спільної з Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України ініціативи у справі допомоги малозабезпеченим непрацездатним одиноким громадянам **постановляю:**

1. Надати одноразову грошову допомогу малозабезпеченим непрацездатним одиноким громадянам, середньомісячний доход яких не перевищує 404 тисячі карбованців.

Зазначена допомога виплачується за рішенням комісій, які створюються виконавчими комітетами районних, міських Рад народних депутатів на чолі із заступником голови відповідної Ради.

Установити, що одноразова грошова допомога виплачується в розмірі до 1 мільйона карбованців для придбання палива, картоплі, овочів та зимового одягу на осінньо-зимовий період 1994—1995 років.

2. Уряду Автономної Республіки Крим, виконавчим комітетам місцевих Рад народних депутатів профінансувати додаткові витрати, пов'язані з виплатою зазначеної одноразової допомоги, за рахунок коштів Пенсійного фонду України.

Рекомендувати місцевим Радам народних депутатів виділити з цією метою кошти з позабюджетних фондів.

3. Кабінету Міністрів України в десятиденний строк:

затвердити Положення про порядок надання адресної допомоги малозабезпеченим непрацездатним одиноким громадянам на осінньо-зимовий період 1994—1995 років;

визначити граничні суми коштів, що можуть бути спрямовані з цією метою урядом Автономної Республіки Крим, виконавчими комітетами обласних, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів за рахунок коштів Пенсійного фонду України та позабюджетних фондів місцевих Рад народних депутатів.

4. Цей Указ набирає чинності з дня його підписання.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
1 жовтня 1994 р.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті»

Верховна Рада України **постановляє:**

Ввести в дію Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» з дня опублікування; статтю 4 — з 1 січня 1995 року.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ, 23 вересня 1994 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення Постійного Представника України при ООН

Призначити Зленка Анатолія Максимовича Постійним Представником України при ООН.

Президент України Л.КУЧМА

м.Київ,
28 вересня 1994 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про приєднання України до Міжнародної угоди по цукру 1992 року

Верховна Рада України **постановляє:**

Приєднатися від імені України до Міжнародної угоди по цукру 1992 року.

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ

м.Київ, 22 вересня 1994 року.

«Така кров, що руками ясеня можемо зрубати...»

Є високо в Карпатах у Путильському районі Чернівецької області хутір Верхня Товарниця. Славні тут люди живуть, роботящі. Ось хоча б узяти Софію Михайлівну Чвель. Усе робити вміє жінка: вона і в дорожній бригаді працює, і лазню хутірську вже майже двадцять років розтоплює для земляків щосуботи, і столярувати вміє (східці, приміром, для лазні сама змайструвала), і косити, і на сопілці грати. Та так грати, що жодне свято — чи то вихід на полонину, чи то полонинське літування — не обходиться без неї. Про таких кажуть — і швець, і жнець, і на дуду грець...

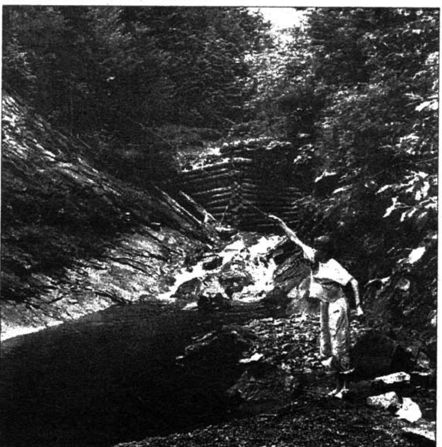
А голова місцевого колгоспу «Розтоківський» Іван Григорович Яків'юк про своїх земляків каже гордо: «Ми — буковинці! У нас така кров у жилах, що руками ясеня можемо зрубати». І ще пишається добродій Яків'юк колгоспним ансамблем «Гуцулочка».

Є тут і річечка Товарниця, котра впадає до Черемошу. Вода в ній сонячної ясної днини чиста й прозора, як сльоза. Ще й форель водиться...

Олекса ВАЩЕНКО.
Фото автора.

ЛАСКАВО ПРОСИМО, або Стороннім вхід заборонено

Був чи не був Радянський Союз батьківщиною слонів, тепер уже важко сказати. Певніше, що був батьківщиною удавів. Одну шосту суші мав честь оперізувати найнадійніший з кордонів, які тільки знала цивілізація. Постфактум, збагнувши дещо з того, що є добре, а що погано, ми можемо тим учорашнім кордоном пишатися. Мало який птах, навіть професійно підготовлений, долітав до його середини.

Зі світової міграційної схеми, світових міграційних потоків випадала гігантська територія. На тому ми й стояли, на тому були виховані. Ми й тепер не дуже уявляємо, що воно таке — міграція, міграційна політика, міграційна політика як складова державної безпеки. В кращому разі нам бачиться якийсь неперспективний хутір, який рветься в місто, а в місті вже давно всі місця зайняті. І чим воно займається, це незбагненне Міністерство в справах національностей і міграції? Звучить, як Міністерство в справах групи крові й променадів. Указ нового Президента додав до його назви третє слово — «культів».

Було б помилкою вважати, що за часів соціалізму масової міграції не існувало взагалі, але вона була внутрішня й жорстко регульована. Автором тієї чи тієї міграційної драми виступала сама держава: кримських татар і західних українців — до чорта на роги, комсомольців — на БАМ, селянам і провінціалам — столичну перспективу вічного лімітника, як вічного Жида, в паспорт. Про природний потяг до зміни місць проживання («міняю Бірму на Францію»), економічні мотиви («не хочу бути полтавським колгоспником — хочу американським фермером») чи політичний притулок у масовому порядку не йшлося.

Потенційні біженці теж якось обминали СРСР стороною. Як і люди романтичного чи авантюрного складу, що воліли вибирати собі пенати не там, де їх мама народила, а там, де вільна душа прикипить.

Одне слово, ми були закрите суспільство. Що тут ще скажеш?

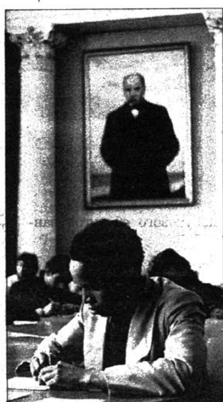
Тепер ми — суспільство відкрите. І перший висновок, який мали би знати апріорі, але зробили тільки недавно, — цій відкритості треба вчитися. Цивілізована відкритість вимагає відповідного законодавства. Інакше наша країна перетвориться на прохідний, проїзний, пропливний двір для всього світу. Товчок, де осідатиме каламутний потік мігрантів зі Сходу на Захід, човникових торговців чим завгодно, аж до наркотиків і зброї включно, й просто громадян чужих держав. Або держава втискає цей процес у цивілізовані рамки, або перестає існувати як держава.

Важливо, що цивілізовані країни відповідне законодавство почали розробляти на початку нинішнього століття і досягли тут за час, що відтоді минув, таких самих успіхів, як ми зі своїм кордоном.

Ми по-дитячому дивимося зі свого далека на їхню свободу. Іноді їхня свобода, буквально за Леніним, — це облік і контроль. Жодна цивілізована країна не дозволяє гуляти своєю територією кому попало, куди попало й скільки попало. А останнім часом, у зв'язку зі шматуванням світу й пертурбаціями в ньому, більшість цивілізованих країн еміграційні законодавства зробила ще жорсткішими.

Основний елемент політики будь-якої держави — обмежити себе від прибуття небажаної кількості й небажаного контингенту емігрантів. Сповідується раціональний принцип, що легше не пустити, ніж потім вислати. Є низка мотивів, за якими дають дозвіл на еміграцію. Возз'єднання з сім'єю, політичний притулок, з метою працевлаштування і так звана бізнес-еміграція. Щоб стати бізнес-емігрантом у США, вам треба вкласти в їх економіку не багато не мало 500 тисяч доларів. Це зовсім не означає, що вас автоматично зараховують до компанії вічноусміхнених громадян Америки — вам дають дозвіл досить довго проживати на території США.

Але навіть сповідуючи святе бажання возз'єднатися з родиною, мусите відповідати цілій купі вимог — не мати судимості, не хворіти на певні хвороби... Канадська анкета передбачає 70 пунктів. Ви відповідаєте,

а потім за бальною системою оцінюють ваш професійний, моральний, фізичний і ще бозна-який потенціал — так само, як це відбувається нині в наших вузах. І вас або зараховують, або відсівають. Кажуть, це сито працює жорстко.

Є чарівне слово — квота. Кожна країна встановлює кількість емігрантів, яких вона може прийняти. В середньому це один відсоток від загальної кількості власного населення. Швеція може дозволити собі більше — розумно використовуючи дешеву робочу силу. Маючи століттями відпрацьовану державну, соціально-економічну й політичну структуру, там можуть впустити тверду кількість перевірених іноземців і дати на облаштування цих людей великі кошти. Квота — не загальне поняття. Окремо квотують прибуття емігрантів з Європи, третіх країн, колишнього Союзу, Азії... Ми за популярністю в цих викладах не досить вдало конкуруємо з Африкою.

Є держави, які до перспективи стати малим чи великим прохідним двором ставляться стопроцентно негативно. Мабуть, вони ставляться до цього, як до дзвінка в квартиру: можна у вас переночувати — і так десять років поспіль. Є легальна політика — матеріалізована в букві закону. Й внутрішня — коли дають потрібні розпорядження прикордонникам, внутрішнім військам, поліції. Холодно приймають гостей, скажімо, на Сході. Для непроханих гостей, тобто нелегальних мігрантів, тут передбачено досить великий термін ув'язнення. Для порівняння: в нас за те саме — штраф 33 тисячі крб.

Європа теж не цурається в цій делікатній сфері, скажемо так, елементів дискримінації. Якщо в аеропорту готується до посадки літак з певної країни, і в декого є підозри, що на його борту не все гаразд, пасажири чекатимуть у транзитному залі, доки всі не пройдуть перевірку. Чиновник міграційної служби може відмовити у в'їзді, навіть якщо є віза.

А гостей з країн потенційної міграції міграційна служба в парі з прикордонниками може зустріти просто на борту. Деякі пасажири навіть не зійдуть з трапа — цим же літаком їх завернуть назад. Потім вислати буде собі дорожче і ще невідомо куди — затятий прихильник життя за кордоном може й змовчати про те, в якій точці світу його батьківщина, а документи він, звісно, загубив. Спробуй визнач країну, куди його треба депортувати, навіть якщо гроші на депортацію в тебе є. Деякі країни, перед тим, як дозволити людині в'їзд, ставлять умову. Дуже акуратно це називають мінімумом забезпечення. Цей мінімум має бути не менший від вартості зворотного квитка. Інші країни, якщо вони сумніваються, що людина залишить територію, до умови візи просто вписують зворотний квиток.

О Боже, вигукнули ми. Та це ж порушення права людини на пересування. У міграційній службі нам пояснили, що дві великі різниці — право на пересування і право на довше чи коротше проживання. Туристові — всюди зелена дорога. З мігрантами складніше. Велика частина мігрантів має схильність до нехтування вишколеного міграційного законодавства.

А тепер уявіть, скільки сотень доларів коштує один квиток Київ—Луанда (рахувати на обох руках) — і елементарний здоровий глузд, який має подолати наші прекраснодушні соціалістичні комплекси, чітко продеклатмує: таки легше не впустити, ніж потім вислати.

На цю майже тисячу доларів ви годуватимете свою дитину тими промисловими бананами, які в них ідуть на відгодівлю худоби, а в нас на святкові столи, — все життя.

Людмила МИКИТЮК.

(Далі буде).

Колонка власкора

Рекорди ще бувають

Шахтарі Луганщини цього року недодали до плану 5 мільйонів тонн вугілля. На тлі загальної глибокої кризи галузі досягнення колективу шахти імені XIX партз'їзду виробничого об'єднання «Луганськвугілля» гідне занесення до книги рекордів Гіннесса — він виконує плани з усіх техніко-економічних показників 6 років підряд! І нині шахта іде з плюсом в 400 тисяч тонн палива.

Що міцніший кордон, то рентабельніший

Навряд чи є нині підприємство або організація, що працюють так рентабельно, як митниці. Свердловська митниця, приміром, тільки виконуючи різні митні процедури, дає державі понад мільярд карбованців прибутку щомісяця. При цьому з кожного карбованця на себе вона витрачає лише 3 копійки. А які кошти повертаються державі, коли митники запобігають незаконному вивезенню за українсько-російський кордон різноманітних речей! Недавно з одного з легкових автомобілів тут вилучено кулемети й гвинтівку, 24 ікони XVII—XIX століть...

І знання, і професія

Першу на Луганщині експериментальну професійно орієнтовану загальноосвітню школу відкрито на базі ПТУ № 6. Учні тут здобуватимуть основні навички художника-оформлювача, будівельника-реставратора, облицювальника, зварника, муляра, електрика.

І прохолодилися, і погрілися

Під час небувалої спеки мешканцям Луганщини хотілося прохолонути під тінистими деревами. І тисячі людей відпочивали в лісах. Дехто, прохолонувши, палив багаття. Від того в лісах державного значення і колгоспних трапилося понад 450 пожеж. Вогонь пошкодив майже 600 гектарів лісів.

Ювілей попереду, а ювілейне питво вже є

Безсумнівно, святкування 200-річчя міста Луганська наступного року вийде веселе. Неспроста ж перша продукція, виготовлена в обласному центрі з ювілейною етикеткою, — саме питво.

Пиво «Кам'яний брід» (назва поселення, з якого почався Луганськ) припало до смаку тим, хто має слабкість до цього старовинного напою. Воно високоміцне, з оригінальною гірчинкою і справді оксамитове. До речі, луганські пивовари відзначають наступного року 100-літній ювілей свого підприємства.

Найбільш юна серед перших

На юнацькому чемпіонаті світу з шахів, що відбувся в угорському місті Сегед, першість у наймолодшій віковій категорії серед дівчат — до 10 років — здобула Світланка Чередниченко з міста Красний Луч Луганської області, залишивши позаду шістдесят ровесниць із 40 країн. Тепер вона — не тільки найбільш юна чемпіонка світу, а й майстер ФІДЕ.

І вівчарок не бояться

У всьому Донбасі не знайти такого зоопарку, який є у звичайному сільському райцентрі Новоайдар, що належить Новоайдарській птахофабриці. На великих площах майже по-домашньому живуть герої «Червоної книги» — амурський тигр, туркменські кулани, ягуар, а також гімалайські ведмеді, мавпи, страуси, індійські павичі, степові орли.

За відвідання зоопарку плати не беруть. Фінансові проблеми частково розв'язують, розводячи тут німецьких і кавказьких сторожових вівчарок на продаж.

І от недавно (цуплять усе, нічого не збережеш) вночі з вольєра було викрадено двох цуценят вівчарки. Іклата мама не змогла завадити злодіям.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганська область.

Чи буде автономія? Це вирішить ВР Криму

Як відомо, Верховна Рада України визначила місячний термін, протягом якого кримський парламент зобов'язаний привести Конституцію Республіки Крим у відповідність з Конституцією України. Цього разу законодавча державна влада обіцяє бути рішучою. Ухваленою постановою ВР забезпечила собі моральне право вдаватися до непопулярних у Криму рішень, якщо тільки до 1 листопада парламентарії Криму не погодяться з позицією Києва. Не випереджатимемо час, але вже тепер різні політики роблять прогнози щодо розвитку подій у Криму. Пропонуємо вашій увазі інтерв'ю з главою фракції курултаю у ВР Республіки Крим, заступником голови Меджлісу Рефатом ЧУБАРОВИМ.

— Тимчасова депутатська комісія, що працювала в Криму, як на мене, досить добре вивчила не тільки ситуацію, яка склалася в результаті політичної кризи. Вона зробила глибокі висновки щодо розвитку економіки Криму з конкретних питань, зокрема — кримськотатарського. Ухвалена постанова — закономірний результат проведеної роботи.

Ми, будучи в Криму й працюючи разом з тимчасовою депутатською комісією, розуміли, що у Верховної Ради України може бути кілька підходів до цієї проблеми. Перша позиція — розпустити ВР Криму, ліквідувати як інститут. За таку пропозицію проголосували 124 депутати, 182 — проти і 23 — утрималися. Кримському парламенту дали час до 1 листопада привести Конституцію автономії у відповідність з Конституцією України.

— **Чи не замалий строк?**

— Це надзвичайно стислий термін. Я навіть вважаю, що за цей час мислячі частині фракції «Россия» (фракції більшості у ВР Криму) не вдасться переконати решту фракції, яка сьогодні категорично не погоджується навіть з думкою, що Конституцію від 6 травня 1992 р. можна привести у відповідність із законодавством України. А що в постанові, прийнятій ВР України, є пункт, який передбачає її дії, коли законодавці Криму не виконають умову, то тимчасовій депутатській комісії разом з постійною Комісією з питань правової політики і судово-правової реформи наказано підготувати й запропонувати на затвердження ВР заходи, передбачені законодавством України, то є вірогідність скасування автономії в Криму взагалі та запровадження президентського правління.

— **Але ви зауважили, що більшість народних депутатів України поки що не підтримує таку ідею.**

— Так, але не треба забувати, що боротьба між парламентом і президентом Криму найближчим часом не припиниться. А це в свою чергу спричинить соціально-економічний хаос на півострові, що також вплине на ставлення депутатів до цієї проблеми. Вже тепер представники різних фракцій ВР України в розмові з нашою делегацією, щоправда, в кулуарах, припускаються думки, що коли кримські законодавці в місячний термін не внесуть змін до своєї Конституції, голоси народних обранців України розподіляться інакше.

— **Припустимо, що парламент Республіки Крим не виконав умови Києва, і Київ пішов на скасування автономії. Як, на вашу думку, розгортатимуться події в Криму?**

— Я впевнений, що більшість населення півострова поставиться до цього досить спокійно. Бо якщо раніше проросійські сили могли спекулювати на ідеї, нібито кримчани живуть погано тільки тому, що не мають самостійності від Києва, то сьогодні вже зрозуміло: життєвий рівень визначає здатність конкретних людей (лідерів) керувати суспільством, розв'язувати економічні проблеми. Якщо замість скасування автономії кримчанам буде запропоновано чітку систему управління народним господарством, і люди побачать, що їхній життєвий рівень хоча б не гіршає, думаю, протистояння вдасться уникнути.

Але, повторюю, це тільки прогноз. Все-таки найкращий вихід для Криму, щоб його парламентарії скористалися з місячного строку й виконали умови Києва.

Розмову вела Наталя ФІЛІПЧУК.

Хто ж порятує службу побуту?

Резонанс

У «Голосі України» 8 червня нинішнього року було надруковано звернення керівників і профактиву підприємств служби побуту Донецької області. В ньому наголошувалося, зокрема, що місцеві органи влади, котрі отримали в комунальну власність підприємства служби побуту, не в змозі справитися з проблемами. Галузь, що фактично зруйнована, залишилася сам на сам з диким ринком.

Донеччани через газету звернулися до керівників і трудових колективів усіх підприємств побутового обслуговування України, державних органів влади, обкомів профспілок побутовиків із закликом підтримати їхні вимоги й цілеспрямовано домагатися відновлення і збереження в Україні системи побутового обслуговування.

На деяке наше здивування, першим надійшов відгук відділу з питань побутового обслуговування населення тоді ще Донецької обласної держадміністрації. Начальник відділу Ю. Момот подякував редакції за надрукування звернення, попросив і надалі приділяти увагу службі побуту й водночас повідомив таке. Відділом підготовлено програму співробітництва Донецької, Дніпропетровської, Запорізької та Луганської областей у розв'язанні питань стабілізації становища й розвитку сфери побутового обслуговування населення.

Тож, донеччани разом із своїми сусідами шукають шляхів врятування служби побуту, яка, на їхню думку, зовсім занепала під керівництвом місцевих органів влади.

Депутат Севастопольської міськради Байдюк телеграмою повідомив: підприємства служби побуту Севастополя підтримують вимоги побутовиків Донецької області щодо відновлення й збереження в Україні єдиної системи побутового обслуговування населення. У свою чергу севастопольці пропонують надавати названим підприємствам цільові безпроцентні кредити для оновлення основних фондів, придбання сировини, пропонують індексувати оборотні кошти.

Позицію побутовиків Донеччини цілком підтримує і ЦК профспілки працівників місцевої промисловості та комунально-побутових підприємств України. Про це повідомив редакції голова цієї профспілки О. Катеринчук.

ЦК профспілки з тривогою констатує, що після ліквідації в 1990 році Міністерства побутового обслуговування населення й передання підприємств служби побуту до комунальної власності, а також внаслідок некерованого і стихійного проведення економічних перетворень в Україні розпочався різкий спад виробництва послуг. Комерціалізацію служби побуту здійснено без урахування специфіки галузі, із значними порушеннями чинного законодавства, без врахування інтересів колективів, а головне на шкоду користувачів послуг. Унаслідок цього за короткий час фактично зруйновано систему організації побутового обслуговування населення, ліквідовано велику кількість побутових підприємств, особливо в сільській місцевості. Нині обсяги побутових послуг становлять лише 17 відсотків фактичного обсягу 1990 року, а на селі — лише 13 відсотків. Мережа побутових підприємств скоротилася на 25 тисяч одиниць, чисельність працівників — на 100 тисяч чоловік.

Не сприяла стриманню занепаду служби побуту й постанова Кабінету міністрів України від 18 березня 1993 року № 750 «Про стабілізацію діяльності підприємств та організації побутового обслуговування населення».

З розв'язанням галузевих проблем не справляються і місцеві органи влади, нинішні власники служби побуту, бо діють розрізнено, не мають відповідних кадрів, професійного досвіду, належної матеріальної бази, інфраструктури, коштів для розвитку галузі.

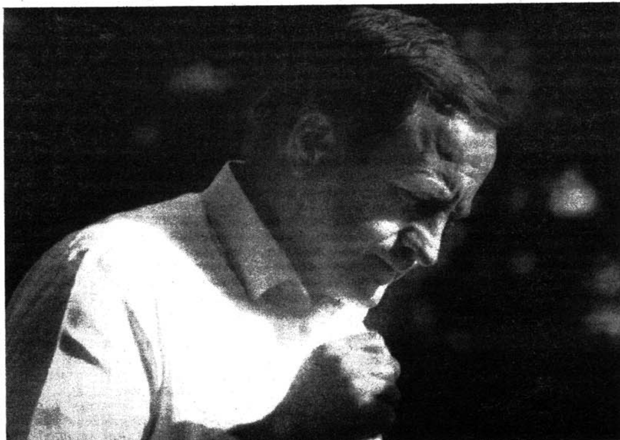
Шостий пленум Центрального комітету профспілки розглянув стан справ у галузі і підтримав думку про потребу створення Державного комітету, або Головного управління, при Кабінеті міністрів України з питань побутового обслуговування населення, який можна створити на базі Укрсоюзсервісу чи як нову організацію. Цей орган має відповідати за основні напрями розвитку служби побуту, сприяти підвищенню ефективності роботи галузі, оновленню виробництва, регулювати взаємодію побутовиків зі сферою споживання, місцевими органами державної влади, постачальниками матеріально-технічних ресурсів, центральними державними органами.

Пленум та ЦК профспілки визначили й основні завдання керівного органу служби побуту, який і має врятувати галузь.

Отже, у зверненнях керівників і профактиву підприємств служби побуту Донецької області, надрукованих раніше і наведених повідомленнях чітко визначено: порятунок служби побуту — в створенні центрального державного органу управління, який розробляв би галузеву законодавчу базу, здійснював координацію діяльності побутовиків, інформаційно та методологічно забезпечував функціонування підприємств побутового обслуговування населення.

Принагідно зазначимо, що, окрім відділу з питань побутового обслуговування населення (тоді ще Донецької облдержадміністрації), на звернення керівників і профактиву підприємств служби побуту Донецької області не відгукнувся жоден з місцевих органів влади. Відмовчався і Кабінет міністрів. Мабуть, не вважає за потрібне з власної ініціативи привселюдно висловлювати свою позицію. І все ж редакція сподівається, що матиме її і повідомить зацікавленим працівникам служби побуту й читачам — споживачам побутових послуг.

Підготував Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

КРИНИЧКИ: ЕВОЛЮЦІЯ ЗА ВЕРХОВСЬКИМ

Районну Раду очолює фермер з дипломом кандидата сільськогосподарських наук, досвідом керівника районної ланки й колгоспу

1. Перебудова звела й розвела

Три з лишком роки тому у Криничанській районній газеті з'явилася велика публікація «Куди веде нас Верховський?» Доводили: не туди!

А на останніх виборах Верховського обрали головою районної Ради.

Отож добра нагода поміркувати не лише про те, що сталося конкретно в Криничках, а й значно ширше — що в нас загалом відбувалося й відбувається. І йдемо ми бодай кудись чи не йдемо зовсім нікуди? І куди все-таки хочуть іти наші люди? Про це також дають підстави поговорити події у Криничках.

Може, навіть ще ті події, які почалися в цьому невеликому степовому селищі-райцентрі в бурхливі роки, котрі називали перебудовчими. Тоді у новій когорті керівників на чолі з Віктором Чорним, який оце і програв нині вибори Верховському, був і «ранній» кандидат сільгоспнаук Володимир Верховський — на посаді начальника районного управління сільського господарства. І не хто інший, а саме Чорний «допомагав» йому викликати міліцію, щоб та «попросила» з кабінетів сільську бюрократію, коли Верховський заходився реорганізовувати й скорочувати штати телефонних управлінців, а ті впиралися і не хотіли залишати своїх зручних крісел.

А що згадано перебудову, то треба сказати й про ставлення до неї. Бо саме вона зрештою розвела по різні боки Чорного та Верховського. Сприймаючи неоднозначність і суперечливість усього того, що «накоїла» перебудова, я, однак, належу до тих, хто не вважає її халепою, марною і безплідною. А що справжня демократія й різні форми власності загрожували позиціям численної партократичної братії, то це декотрі надто швидко зрозуміли в Криничках. Як і те, що ці люди, виголошуючи з трибун які завгодно слова, добровільно не складуть зброї на милість нового, хапатимуться за старе до останнього.

Перше збагнув Віктор Чорний, друге — Володимир Верховський. Десь на початку 1990 року Чорний заявив, що «Горбачов переконує нас, наче перебудова буксує, бо ми на місцях погано працюємо, а ми, навпаки, наполягаємо, що кризова ситуація склалася внаслідок неправильності політики центру». І Віктор Іванович вніс ясність стосовно власних переконань: «Щоб поліпшити становище, нам років на два-три необхідно повернутися до старих форм господарювання».

2. Коопгосп у Семенівці

Цю «лінію» Чорного передбачив Верховський, ще раніше облишивши посаду в райцентрі і подавшись головувати в колгосп. Причому він не уникав протиборства — одразу заходився перетворювати колгосп на коопгосп. Як тоді казали в Семенівці, він прийшов сюди, щоб дати селянам волю. Володимир Опанасович привселюдно кинув виклик Чорному, сказавши, що «хоч окремі партійці й скаржаться, коли їх називають консерваторами за спроби не допустити змін у нашому житті, але це справді так», — і волів на ділі спростувати Чорного.

І перипетії, котрі невдовзі завирували в Семенівці — центральній садибі очолюваного Верховським коопгоспу — були до такої міри всупереч Чорному, що в районі від шоку поперву і коментувати їх не зважувалися. Мовчали, наче нічого й не відбувалося — чекали, чим же це скінчиться. А що компартійну організацію виокремили в «позаколгоспну» та що семенівська сільрада проголосила на своїй території можливими усі форми власності й господарювання, то це були тільки квіточки. Колишній колгосп «розпався» на сорок з лишком кооперативів, малих підприємств та орендних колективів, де кожний підрозділ був володарем майна і плодів своєї праці, — зрозуміли, що сталося? Сільські начальники й спеціалісти могли претендувати тільки на роль технологів виробництва, а про районних і говорити не доводиться. Ось це остаточно і вивело районних вождів з терпіння. Випадає, що Верховський розвалив колгосп, «ідейно переродився» і «схильний до анархізму» — отож виключити його з партії, вивести принаймні з членів райкому. З усіма наслідками, що з цього тоді випливали.

І скликали, уявіть собі, спеціальний пленум. Не все те просте було, що ми переживали — було воно плутане, з прозрінням одних, ваганням других і опором третіх. От і в Криничках таємним голосуванням не підтримали домагань Чорного. І невідомо, як воно далі розкручувалося б, та Володимир Опанасович «зняв» проблему, позбавив колег і друзів від терзань сумління — сам подав заяву про вихід з партії. І ще до того, як вигулькнув ГКЧП, який керівники у Криничках так радо привітали, що навіть у тісному колі найближчих влаштували «вечірку», Володимир Верховський подався в «одноосібники» — у фермери.

Сьогодні його приватне господарство «Оберіг» — одне з найсильніших не лише в районі, а й в області, то маємо підстави заявити: мешканці Криничанського району, отже, зробили ставку на фермера — людину справді нової формації для нас, поява якої при владі неодмінно обернеться не просто змінами, а істотними для укладу й життя села. Хай опоненти Володимира Опанасовича радше задля власної перемоги залякували виборців, що Верховський розжене колгоспи, одначе частка істини тут є. І люди цього не злякалися.

Вони, по суті, погодилися: хай веде Верховський туди, куди він веде.

Але окремо треба ще говорити про самі вибори. Голова асоціації криничанських фермерів Станіслав Кобзар сказав нам так:

— Ми доклали дуже багато зусиль, може, навіть на шкоду урожайності своїх полів, не шкодували часу, щоб переміг Верховський. І хай справді через це в степу не добрали центнерів, зате голосів Верховський набрав більше, ніж треба, а це сьогодні головне. А центнери не забаряться...

То я про те, що в Криничках сили, котрі відстоюють нове, зуміли згуртуватися і завадити тим, хто будь-що хотів залишити при владі Віктора Чорного. Останні вибори до місцевих Рад і Верховної Ради — це висловлюю тільки власну думку — відбулися з значними порушеннями і підробками-підтасовками, які на совісті безпартійних з так званої «партії влади». У владних структурах безпартійних немає і не може бути — це треба засвоїти, хоч би як скептично ставилися до політичних партій.

Що зберігав «на плаву» Віктор Чорний? Не будемо вдаватися в подробиці його особистих зловживань, кінчаючи аж кримінальною справою, котра, звичайно, опинилася в архіві, про будівництво Віктором Івановичем приватного будинку на підставну особу. Скажемо краще про те, що приклад шефа охоче підхоплювало його оточення, а Чорний цьому й не перечив. Якщо не навпаки — умисне множив таким робом вірних прибічників-прислужників.

ВЕЛИКІ БІДИ МАЛОГО ОГІРКА

Побутує думка, ніби в Полтаві найдешевший в Україні базар. Особливо овочевий. Не буду її спростовувати, наведу для порівняння деякі цифри. На центральному ринку в обласному центрі картопля коштує 8 тисяч за кілограм, помідори — 8, огірки — 15, цибуля — 19, капуста — 8, морква — 8, буряки — 7, перець — 30, часник — 50, яблука — 25, кавуни — 10, дині — 30. У сусідніх Києві та Харкові все це значно дорожче.

Щодень городини тут реалізують 35—40 тонн. Для Полтави це чимало. Але не всі мешканці міста можуть жити з ринку. Місто має досить велику систему овочевих магазинів як споживчої кооперації, так і державно-комерційних. Там ціни значно вищі, асортимент бідніший, якість не та. І це перший парадокс, бо в усі часи було навпаки, принаймні з цінами. Але тоді існували пільгові кредити, дотації, одне слово — державна опіка.

Тепер про все те можна забути, що, власне, держава першою і зробила. Вона забула про овочі. І тому на місцях діють за власним розсудом, виходячи з економічної доцільності, фінансового становища, а нерідко і як кому заманеться.

Як наслідок, базарному багатству далеко до повного достатку, як може видатись на перший погляд. І знову кілька цифр. Ще п'ять років тому Полтавська облспоживспілка заготовляла 150 тисяч тонн городини за сезон. План на цей рік — 27 тисяч. Під овочами, в тому числі картоплею, в області було зайнято понад 30 тисяч гектарів, нині — трохи більше 15. Порівняння більш ніж красномовне!

Овочева пора — в зеніті, а на Білицькому перевалочному пункті Кобеляцької райспоживспілки — мертвий сезон. Одна-дві випадкових машини за день — ото і всі заготівлі. Люди сидять без роботи, нудяться, а раніше тут приймали і переробляли не менше 10 тисяч тонн овочів. Найранніших огірків — 2—3 тисячі. У приорільських селах Радянському, Орлику, Дашківці на їх вирощуванні знались і малі, й старі. А кавуни місцеві? Родили не гірші за херсонські!

Занепадає городництво з багатьох причин, та найперша з них та, що втрачаємо головний ринок збуту — споживчу кооперацію. В кооператорів грошей катма, пробували навіть на списки писати — хто скільки здав. Та кому будуть потрібні оті копійки за місяць-другий? Люди і відвертаються.

— Ми навіть свої консервні заводи тримаємо на голодному пайку, а їх шість, — каже начальник управління заготівель облспоживспілки Григорій Голуб. — Нічим розраховуватись із колгоспами за здану продукцію. Хто меткіший — на базар вивезе, а більшість взагалі махнула на овочі рукою.

Справді, скільки коштуватиме через півроку (коли її продадуть) банка огірків або помідорів, якщо банківський кредит надається під 140 відсотків? Так же і з дядьком. Раніше він привозив, а то й сам заготівельник забирав у нього в дворі мішок цибулі, ящик моркви, ще щось і тут таки розраховувався — грошима, якимось крамом. Селяни охоче вирощували городину, бо знали, що, по-перше, не матимуть ніякого клопоту з її збутом і, по-друге, одержать за неї якусь прибавку до бюджету. Сьогодні, аби продати відро картоплі, треба їхати за 20—50 кілометрів. А на базарі — завізно, не вторгуєш і на бензин чи квитки. Звідси парадокс другий: на Полтавщині овочі стають делікатесом, її населення посаджене на голодну овочеву дієту.

Що можна вдіяти, аби назавжди не забути смак кобеляцьких огірків, опішнянських слив, гадяцької картоплі? Реанімація системи заготівель споживчої кооперації — шлях реальний, тим більше, що в них є хороша приймальна переробна база, досвідчені кадри, мережа заготпунктів і заготконтор охоплює усю область. Але держава, якщо їй справді потрібні овочі, має виступити гарантом їх заготівель. Перш за все фінансовим. Далі, за ланцюгом, ця опіка дійде і до виробника. Адже і в нього з кожним роком проблем усе більше: за які кошти придбати техніку, добрива, насіння? Хороші перспективи у городництві за сімейним підрядом. Особисто знаю десятки адрес, за якими вирощують найвищої якості городину: у Новосанжарському районі — цибулю, в Полтавському, Кременчуцькому — перець, баклажани, в Зіньківському, Гадяцькому — картоплю, у вже згадуваному Кобеляцькому — ранні огірки, баштанні. Та цей метод найбільше потерпає за відсутності надійного і простого ринку збуту. Базар — трохи не те. Базар — це базар.

Пригадую, минулого року мій давній приятель, директор Полтавського плодокомбінату Анатолій Тесля (людина, яка знається на овочах, як ніхто інший, бо пропрацював у цій галузі чи не увесь вік), невесело повідомив, що цибулю для міста вони закуповують у Середній Азії, картоплю — в Сумській області, фрукти і баштанні — на півдні, а капусту — в Донбасі.

Чому? Хіба Полтавщина раніше не годувала городиною пів-Союзу? Навіть полярники-підводники смакували нашими огірками та помідорами.

— Справді, так було. А сьогоднішня реальність — овочева галузь практично загублена. А де ще вирощують овочі, то ціну таку просять, що вигідніше привезти за тридев'ять земель.

Цікавлюсь в Анатолія Івановича, як буде цього року. «Можливо, гірше, ніж торік. Своїх овочів не виростили, а закуповувати ні за що. Хоча, будьте певні, місто буде з овочами».

Знаю, що то — не пусті слова. Але якою ціною і за яку ціну! Одне слово, невеселе життя-буття овочевої родини на Полтавщині.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

3. Лжефермери

І розцвіло завдяки Чорному у Криничанському районі паршиве й гидотне явище — лжефермерство. Півтори сотні, коли не більше, наплодилося тут «таємних», але ласих до дармівщини фермерів. Фермерів, які часом не те що не ступали на свою землю, а навіть до пуття не знали, де вона розташована. От ти якийсь там начальничок, то береш наділ і... відразу здаєш його в оренду колгоспові, хай землероби-колгоспники обробляють і порають, гнуть спини та печуться на сонці, мокнуть під дощами, а підійде осінь — вирахують затрати на «послуги», а решта — твій «прибуток». «Метод», зрештою, не секретний, відомий і в інших регіонах, але в Криничках — поширений, як тля чи кислотні дощі. Підраховано, що великі мільйони карбованців потрапили до кишень мастаків-хитрунів, а не до колгоспних кас, яким уже давно нічим людям зарплату платити. Виразно простежується тут й інша нещирість та підступність, про яку мало поки що говорять уголос: голови декотрих колгоспів чи їх домочадці у такий спосіб записалися у фермери — про всякий випадок, з прицілом на «непередбачуване» майбутнє. Тобто сьогодні вони за колгоспи стоять горою, та якщо повернеться інакше — вони вже з власною землею, далеко не гіршою і чималою. До держзапасу виділено переважно непридатні, а коли дійде справа, щоб ділити решту, буде для колгоспників пізно: землю давно поділено. Лишатиметься у найми йти.

Володимир Верховський не схильний надміру переоцінювати свою перемогу. Каже, принаймні, що навряд чи зібрав голоси своєю програмою. Переважило, мовляв, бажання людей «змінити ситуацію, що склалася в районі». Воно то так, але думаю, що й не зовсім. «Скромніше» бачу перемогу Володимира Опанасовича з іншої причини: Віктор Чорний і його оточення надто незамасковано прагнули зберегти своє «хазяйське» становище. Це теж полегшило боротьбу для команди Верховського.

Але не тільки це. На селі якщо не відбулося, то вже відбувається прозріння. Що доки колгоспи існуватимуть у такому вигляді, як тепер, для недбайливців і розкрадання, добра не жди. Скільки не втішайся, що це й для тебе зручно, вірьовочка обірветься. Гадаєте, селянський розум та інтуїція цього досі не осягнули? Помиляєтеся. В середньому і молодшому поколіннях хліборобів більшає тих, кого їхній нинішній статус у колективних господарствах уже не влаштовує. Хоча найчастіше кажуть так: сьогодні ще можна миритися, але на завтра не годиться. І це тут, у Криничках, уперше довелося почути дуже нищівне, гірке одкровення: жаль пенсіонерів, одурених і постраждалих, яких налаштовують на захист колгоспів. І колгоспи нині скоріше колективи пенсіонерів, ніж господарства для виробництва продукції...

Навіч ще один нюанс, теж поки що замовчуваний. Щезає той авторитет голів колгоспів, яким вони користувалися. Мову ведемо про авторитет людини, від якої ти сповна залежиш. І якщо раніше голови колгоспів запевняли вище начальство, що «мої люди проголосують за того, за кого треба», і це неодмінно справджувалося, то тепер у Криничанському районі декотрі з «найавторитетніших» після виборів злягли у ліжка. Дізнавшись, звичайно, що їх не послухалися.

І річ не в легендах, пов'язаних з ім'ям Верховського, що вже стали відомі всім. Приміром, що, «розпускаючи» колгосп у Семенівці, Володимир Опанасович заявив: «А чому я повинен головувати? Хіба розумніший від інших? А може, хтось осібно чи й гуртом, але обов'язково автономно хоче господарювати, то будь ласка». Або ось з пізніших часів, коли в Семенівці уже поіменно розпаювали землю і з'явилися коопгосп «Зоря», акціонерне об'єднання «Сівач» і пайове «Промінь» та півтора десятка фермерських господарств, в тому числі й «Оберіг» Верховського. Володимир Опанасович узяв в оренду землю—паї десяти пенсіонерів, котрі тепер щоосені отримують по три тонни хліба й до хліба — олії, цукру, городини. Отримують, не йдучи на поклін до голови колгоспу, у якого доводилося старцювати, а на законних підставах, за договором.

Але це не легенди, не казочки — правда, факти. Це нова реальність, яку починає масово усвідомлювати тутешнє село. Ось що означає поява такого фермера, як Верховський. На його прикладі усі побачили, що відроджується на землі господар. Не випадково на Криничанщині, коли їздив від села до села, розпитуючи в людей про їхнє ставлення до нового, «несподіваного» голови районної Ради, у мене натомість, наче змовившись, допитувалися: чи не пізно прийшов до влади цей чоловік?

— Мабуть, тому хвилюється, що в передвиборній програмі Володимир Опанасович попереджав: «Якщо за років два не вдасться реформувати сільське господарство, харчі вигідніше буде завозити з Греції, Туреччини, Німеччини, ніж виробляти вдома?» — посміхався я.

— А нам і без нього це вже зрозуміло, — казали люди. — І справді переживаємо за нашу долю — скільки ж нас обминатиме пристойне життя?

Навіть ті, котрі запевняли, що віддали перевагу Верховському «тільки тому, що він відлучить від влади в районі усю шайку нечестивців», докидали для ясності:

— Шайку, яка сама живе нівроку, а іншим добра не бажає.

І не поспішайте з висновком, наче люди тут мають на увазі лише оту елементарну соціальну справедливість, коли всім має порівно перепадати достатку.

У цьому і ви переконалися б, якби завітали до Семенівки — села, де Верховський показав себе в ділі. Села, якому випала роль «будівника» і першопрохідця жаданих перетворень. І яке сьогодні не шкодує, що не розминулося з Верховським.

— Спочатку Володимир Опанасович задумав елементарне — запровадити в колгоспі госпрозрахунок. І не більше. Хай і принципи самоврядування, і бригадного підряду, але знову ж таки не більше, — розповідає однодумець Верховського Олександр Овчаренко, якого теж відкликали з фермерів, щоб очолив пайове господарство «Сівач».

— А все це — з переданням у власність первинним трудовим осередкам фондів, тобто землі, худоби, іншого майна, техніки також. І право самостійно розпоряджатися результатами праці...

Олександр Олексійович, розповідаючи про це, одразу зауважив, що задум, попри поліпшення економічних показників, не виправдав себе. То ще була не реформа. Візьмемо тракторну бригаду: з п'ятдесяти трактористів залишилося вісімнадцять, до сумлінності яких наче жодних претензій. І все ж рецидиви вчорашнього не щезали. І крали в себе, обдурювали самі себе — бо ж люди не справжні господарі землі, а тільки наче господарі. О, яка це величезна різниця. А ще психологія: моє діло — брати під козирок і паняти виконувати наряд, ваше — всім мене забезпечувати, в тому числі й доброю зарплатою.

4. Вродить чи не вродить...

То справді все змінилося, коли Семенівка розпаювала землю і майно. Якою мірою це виявився вибуховий і незворотний процес, якими невпізнанними зробив людей, що... Володимирові Опанасовичу не дали його завершити так, як намислював, — от і подався у фермери. Але й районному начальству не вдалося все повернути назад. Воротя колгоспу семенівці не забажали. А ось у пайові, акціонерні та фермерські господарства йти зголосилися.

— Хоча й це ще тільки підступи до реформи, якої нам не уникнути, — продовжує Олександр Овчаренко. — Семенівці, ясна річ, голосували за Верховського. Тому що з ним вони неодмінно доведуть розпочате до кінця. Це в його характері: що задумав, того доб'ється.

І ще пояснив Овчаренко: паювання без актів на володіння чи розпорядження землею і особистих рахунків у банку — той же самообман у пошуку господаря рілля, яким ми вже ситі досхочу. Тільки коли не побоїмося господаря, котрий збагне землю як засіб свого існування, тільки тоді матимемо селянина, який нарешті нагодує країну пристойними вітчизняними продуктами.

Чого воліє Володимир Опанасович Верховський? Здійснити те, що треба здійснити. Чого ми, однак, не уникнемо на нашій родючій українській землі. Не випадково, зрештою, вперше в ранзі голови районної Ради інтерв'ю Верховського та сама районна газета опублікувала під прозорим і рішучим заголовком — «Я не революціонер, а реформатор». У ньому він сказав відверто, що «вихід з сучасного становища вбачає в докорінних економічних перетвореннях, щоб селянин став власником земельного й майнового паїв — через вихід з колгоспу або паювання чи акціонування колективних господарств».

А ще в розмові зі мною Верховський признався, що уявляє, яку складну й відповідальну ношу перебрав на себе. І посміхнувся:

— Але це той щоденний страх, який мені знайомий і якого не слід боятися. Навпаки, добре, що він є.

І розповів, що є страх власника землі — вродить чи не вродить, вигибіє від морозів, згорить від спеки чи вистоїть і заколоситься, зумієш виростити чи земля не простить за бездарність або нехлюйство? У колгоспах люди відвикли від цього одвічного страху землероба, і, мабуть, інтуїтивно чи й свідомо, а саме він їх і лякає, коли ладні хапатися за колгоспи. Інакше: є страх, який спонукає боротися за життя й існування. І якщо справді все йде від землі, то почуття страху господаря землі — основа, на якій тримається все наше благополуччя. Бо досить пересилити цей страх, стати господарем більшого — своєї долі, щоб збагнути, що це і є справедливість, яку нам дано.

Погодьтеся: йдеться про зрозумілий страх, який справді спонукає нас до праці й щоденної борні за безбідне життя. І який щезає, коли ти підносишся над ним.

А в Криничанському районі несподівано спіймав себе на відчутті, що його мешканці спочатку не на жарт перелякалися, дізнавшись, кого вони обрали головою районної Ради. Адже не послухалися вказівок «згори», як слухалися досі, — що це буде? Та швидко оговталися від цього переляку. Тутешнім людям не страшно того, що на них чекає. Вони готові трудитися задля власного благополуччя. Але на своїй землі. І обов'язково тримаючи свою долю у власних руках.

Невже це справді уже настає?

Дніпропетровська область.

На знімку: Володимир Верховський.

Фото Володимира ЖУКА.

ОЙ, ВИДНО «КОЗАЦЬКУ ДОЛИНУ»...

Обабіч Кам'янець-Подільського шляху гніздиться село Вихрівка. Чого тут тільки немає: і курочки несуться, і поросятка на світ Божий з'являються, і телятка біля корівок бігають. Та й дерева край дороги літом діткам черешнями та вишнями годять, одне слово — як годиться у людей.

На 2740 гектарах тут вирощують все: від пшениці та цукрових буряків (за які із селянами й досі не розрахувалися) і до всілякої городини.

Зауважимо, що за героя Леонід Байталюк, голова агрофірми, себе не вважає, бо вихрівці самі віддали йому шишку від спеченого короваю і нарекли своїм керманичем.

Найбільше господарство із 43 сільськогосподарських підприємств району — вихрівська «Козацька долина» торік дала 10 відсотків зданих районом державі зерна, цукрових буряків та інших плодозборів. Як бачимо, доробок вихрівців — вагомий. Сьогодні у Вихрівці не лише пшеничним, а й житнім хлібом почастують, невдовзі хлібопекарня тамтешня забезпечить весь південний регіон Хмельниччини.

Око радує, як оброблено лани цього господарства. Тут навіть у сусідки бур'ян вирвуть. Такі козаки, як агроном Зіновій Чайковський чи, скажімо, механізатор Зіновій Завгородній та Іван Бицюк, і вогонь з печі витягнуть.

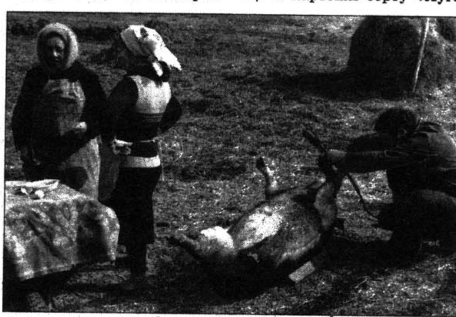
Можна лише дивуватися, ба навіть пишатися вмінням вихрівців. Вони поціновують землю так, як ніхто в районі. Посудіть самі, на окремих площах зібрали тут по 105 центнерів пшениці з гектара, а в середньому — майже по 80. Така врожайність на суглинках з чорноземом — фантастична. Кохаються тут і в житніх короваях, адже шістдесятицентнерні житні виколоси впоровнено і здобуткам НДІ жита. Отак усім селом засівають, аби не загубити цієї культури, житні лани, ще й під спів веснянок. А ще вихрівці довели, що на суглинках можна збирати по 120 центнерів зерна кукурудзи з гектара. А хіба не фантастика для району за середньої врожайності у 18 — 25 центнерів з гектара та по 60 центнерів гороху, ячменю, вівса і проса? А гречки — понад 40 центнерів?

Отож вихрівці і її, і мед мають. Віднайдіть в Україні господарства, де б торік по три медозбори були.

Та не до вподоби районним властям вихрівці. От взяли та й одібрали у господарства 40 гектарів, і не якихось, а найкращого чорнозему, начебто для індивідуального будівництва. Осіб із 12 районних можновладців і справді почали тут зводити котеджі на садибних ділянках по 12 соток. А декотрі «забудовники» почали свої ділянки розпродувати. Доходить до того, що 12 соток віддають навіть за «Жигулі». Замало цих земель виявилося районним властям. Заманулося одібрати ще 69 гектарів. Та не дала цього зробити постійна Комісія Верховної Ради з питань агропромислового комплексу. А ті 40 гектарів що? Так і загули?

Та повернімося до доброго. Пригадую торішній вересневий семінар буряківників Хмельниччини. Звезли всіх саме до Вихрівки. Адже у заліковій вазі цукристих тут, як кажуть шахтарі, видали на-гора по 461 центнеру з гектара.

Це майже такий врожай, що й картоплі сорту «Луговська». Саме тут картоплі, цього другого хліба республіки, зібрали по 600 центнерів з гектара. Вихрівці вміють поціновувати насіння, дане Інститутом картопляного господарства України та насінневою станцією, що на Волині. До столу хмельничан агрофірма щодень відправляє сотні тонн капусти, моркви, столових буряків і, звичайно, добірної картоплі.

Ось і осінь прийшла.

Фото Валерія ІНЮТІНА.

Ознайомившись з минувшиною і сьогоденням цього села, мимоволі подивуєшся гречності, статечності, бадьорості місцевого люду. Недарма нарекли тут своє господарство «Козацькою долиною». У Вихрівці навіть дошколятко за козака себе вважає... Козацьким маршем тут розпочинають шкільні лінійки й заняття з дошкільнятами, мудрі вихователька починають заняття з переказів про уславлену Козацьку долину. Тут за всіх лихоліть не розгубили найсвітлішого — шаноби до батька і матері, дотримання усіх святих заповідей. Тут не вибили із селянських голів того, що гуманність, а простіше — людяне ставлення щодо тварини, щодо людини — мають бути, як повітря легеням. Зичення здоров'я одне одному у цих хліборобів — заповідь щирого друга.

Олександр СУГАК.

Хмельницька область.

Чи потрібне Україні законодавство про ядерну безпеку?

Верховна Рада України зняла мораторій на будівництво атомних електростанцій. Вже у жовтні цього року було заплановано ввести в експлуатацію шостий блок Запорізької АЕС. А в 1996 році мають давати енергію ще два — на Хмельницькій і Рівненській АЕС.

Але попри вжиті після Чорнобильської катастрофи надзвичайні заходи щодо підвищення безпеки використання ядерної енергії, проблему потенційного екологічного ризику від експлуатації АЕС не знято. Не дивно, що противники використання атомної енергії (а їх чимало в світі) наполягають на забороні атомної енергетики, як і атомної зброї. Вони вважають, що людство має спрямувати інтелектуальні й фінансові зусилля на розвиток екологічно чистої енергетики (сонячної, вітрової, геотермальної тощо). В стратегічному плані ця ідея, безперечно, слушна. Але за сьогоденних умов питання екологічного захисту, на жаль, відсуваються проблемами фізичного виживання економіки, а отже, і держави.

З огляду на це кожному зрозуміло, що атомне законодавство конче потрібне Україні, яка внаслідок Чорнобильської катастрофи зазнала величезних втрат екологічного, економічного, соціального й генетичного характеру і продовжує віддавати данину ядерному молохові. Проте слід констатувати очевидну невідповідність наявної в Україні системи правового забезпечення ядерної безпеки масштабам збитків, завданих Чорнобильською катастрофою, і проблемам, які з'явились.

В Україні немає ядерного законодавства, яке встановлювало б безпечний режим використання ядерної енергії й гарантувало відшкодування шкоди, заподіяної ядерною катастрофою.

До речі, проект Закону про використання ядерної енергії, переданий до Верховної Ради України, загубився в коридорах влади і ніяк не потрапить на розгляд сесії.

Щодо Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», то він, як справедливо зазначили науковці, грунтується на принципі «соціального аліментування», тобто надання потерпілим пільг і компенсацій за формальними підставами (за наявності довідок і посвідчення), що створює умови для фальсифікації і порушень принципу справедливості. Крім того, цей Закон має локальний характер і не зможе забезпечити правовий захист населення у разі інших ядерних інцидентів.

У цьому зв'язку потрібно звернутися до досвіду цивілізованого світу, де вже досить тривалий час діє правовий механізм захисту людини, суспільства та навколишнього природного середовища від неприпустимого радіаційного впливу джерел іонізуючого випромінювання.

Один з повчальних моментів Чорнобильської катастрофи полягає в усвідомленні, що проблеми забезпечення ядерної безпеки охоплюють інтереси багатьох країн. Отже, і розв'язувати їх слід на міжнародному рівні, керуючись нормами міжнародного атомного права.

Немалу частку норм такого становлять ті, які визначають відповідальність за шкоду, заподіяну ядерним інцидентом. Наприклад, Паризька конвенція про відповідальність перед третьою стороною в галузі ядерної енергії (1960 р.), Брюссельська додаткова конвенція (1963 р.), Віденська конвенція про цивільну відповідальність за ядерну шкоду (1963 р.), Брюссельська конвенція про цивільну відповідальність у сфері морських перевезень ядерних матеріалів (1971 р.).

Паризька і Віденська конвенції встановили такі основні принципи відповідальності за ядерну шкоду:

сувора (об'єктивна, цілковита, без вини) відповідальність оператора ядерної установки (організації, що експлуатує);

спрямування відповідальності винятково на оператора;

обмеження відповідальності за розміром і за часом;

зобов'язання оператора мати фінансове забезпечення в розмірі, еквівалентному його відповідальності;

виняткова юрисдикція судів країни — учасниці конвенції, на території якої стався ядерний інцидент;

обов'язковість рішень компетентного суду на території будь-якої іншої країни—учасниці конвенції;

вільний обмін компенсацій і відповідних сум між монетарними зонами країн-учасниць;

застосування конвенції, а також відповідного чи доповнювального її національного закону без дискримінації за національністю чи місцем проживання.

Принцип об'єктивної відповідальності є загальноприйнятим у світі і стосується видів людської діяльності з високим ризиком небезпеки. Постраждалий має довести лише причинний зв'язок між інцидентом і власними втратами. Немає потреби доводити вину оператора ядерної установки. Ніхто, крім оператора, не може бути відповідальний за ядерну шкоду. Інші особи, наприклад, постачальники, підрядники тощо, не можуть нести відповідальність, навіть якщо безпосередньо вони спричинили шкоду. Таке обмеження причинного зв'язку тільки діями оператора суперечить теорії причинності. Але це зроблено вимушено, щоб обминути складнощі, пов'язані з потребою визначення, відокремлення і оцінки місця і ролі кожного з суб'єктів, стосовних до експлуатації ядерних об'єктів. Інакше розв'язання проблеми було б невиправдане як з фінансової точки зору, так і з точки зору принципу заощадження дій і часу щодо з'ясування обставин і умов відповідальності та відшкодування шкоди. Зосередження відповідальності на операторі, безумовно, відповідає інтересам постраждалих та інтересам розвитку ядерної енергетики.

Надзвичайно важливий принцип обмеження відповідальності за розміром і за часом. Відповідно до Брюссельської додаткової конвенції та Протоколу до неї від 16 листопада 1982 року компенсацію за шкоду, заподіяну ядерним інцидентом, встановлено в таких розмірах:

не менш як 5 млн SDRs — спеціальна грошова одиниця, запроваджена Міжнародним валютним фондом, — за рахунок оператора;

від 5 млн до 175 млн SDRs з публічних фондів держави, на території якої розміщена ядерна установка;

від 175 млн до 300 млн SDRs за рахунок міжнародного фонду, утворюваного державами—учасницями конвенції.

Проблема визначення оптимального розміру компенсації за ядерну шкоду надзвичайно складна. Взагалі концепція обмеження відповідальності оператора завжди зумовлювала моральне невдоволення і гостру критику з боку багатьох юристів, які вважали її за прояв свавілля розробників атомного законодавства. Прихильники цієї концепції, навпаки, вважають її за доцільну й потрібну, бо вона дає можливість встановити певну противагу принципові об'єктивної відповідальності і забезпечує інтереси ядерної промисловості щодо заохочення інвестицій для її розвитку. Більшість країн, де діє спеціальне атомне законодавство, додержують цієї концепції.

Відповідальність оператора обмежується періодом у 10 років з моменту ядерного інциденту. Це, на думку декотрих фахівців, неадекватне можливим наслідкам ядерної шкоди. Тому є пропозиції встановити 30-річний період відповідальності...

Чорнобильська катастрофа внесла істотні корективи у розвиток міжнародного атомного права. Перш за все було розроблено висновок про доконечну потребу в удосконаленні та уніфікації наявної системи цивільно-правової відповідальності за ядерну шкоду. В цьому зв'язку постала потреба в поєднанні Паризької і Віденської конвенцій. Саме з цією метою у Відні (1988 р.) було підписано Спільний Протокол про застосування Віденської та Паризької конвенцій. Згідно з Протоколом оператор, що перебуває на території країни—учасниці Паризької конвенції, має відповідати за шкоду, заподіяну на території країни—учасниці Віденської конвенції, за умови її приєднання до Спільного Протоколу, і навпаки.

Формування міжнародного атомного права, і особливо правової системи відповідальності за ядерну шкоду, — надзвичайно складний і тривалий процес, пов'язаний з потребою подолання не тільки розмаїття теоретичних поглядів і думок щодо розв'язання правових проблем, а й пошуку балансу інтересів різних за політичними системами й економічним потенціалом держав.

Україні, враховуючи її «чорнобильську спадщину», конче потрібне приєднання до цього процесу, а це, як уже наголошувалося, перш за все потребує розроблення відповідного законодавства.

Юрій КРУПКА,
кандидат юридичних наук.

Право

«І» впало, «Або» пропало, що зосталося? Труба?

(Зовсім недитяча загадка про те, у що обійшлася державі одна недолуга літера в законі)

Сьогодні сказати точно, яку кількість валютних рахунків за кордоном відкрили без дозволу Національного банку наші громадяни та юридичні особи і скільки валюти на них осіло, не візьметься, напевне, ніхто, а точніше, не зможе. Різні джерела називають різні цифри, хоча всі сходяться на тому, що йдеться про мільйони й мільйони американських доларів. А ось про те, чому таке стало можливим, каже мало хто...

Певне, що Верховна Рада попереднього скликання мала добрі наміри, коли 28 січня 1993 року вносила до Кримінального кодексу статтю 80^1, за якою передбачала відповідальність за відкриття і використання за межами України валютних рахунків без дозволу Національного банку України або за приховування валютної виручки. А валюта продовжувала без упину текти за кордон. Це ще раз підтвердили, у взаємодії з Державною податковою інспекцією, правоохоронні органи, котрі, озброївшись Указом Президента України від 18 червня цього року «Про невідкладні заходи щодо повернення в Україну валютних цінностей, що незаконно знаходяться за її межами», виявили десятки злочинів, пов'язаних з порушенням валютного законодавства.

Так, наприклад, керівник одного із державних підприємств приховав від обліку на очолюваному ним підприємстві близько 30 тисяч німецьких марок, які за домовленістю з директором комерційної фірми розмістив на її рахунку за кордоном. Інший директор, уже приватного підприємства, діяв ще з більшим розмахом. Він без дозволу Національного банку України поклав на рахунки в іноземних банках понад 500 тисяч американських доларів, приховавши їх у такий спосіб од оподаткування.

Деякі наші співвітчизники-спритники обходили статтю 80^1, як форварди філігранної техніки незграбного захисника. І не дивно, бо цю статтю було сформульовано так, що будь-якого спритника могли згідно з нею притягнути до відповідальності лише в тому разі, якщо він без дозволу Нацбанку відкривав і використовував за межами України валютні рахунки підприємств, організацій, установ або приватних осіб. Якщо ж такий спритник учиняв лише одну з цих дій — або відкривав рахунок, або його використовував, то взяти його не було змоги, бо він не підпадав під санкції, передбачені статтею 80^1.

Той, хто хотів приховати валюту за кордоном, досить просто вловив, що така редакція цієї статті не перешкоджає (не забороняє) діяти в дуеті зі спільником, а то й цілою групою. Тобто одна фізична чи юридична особа незаконно відкриває валютний рахунок, інша незаконно його використовує (можливі інші варіанти). Як результат, держава залишалася без валютних надходжень до бюджету, а дії осіб, що чинили такі фінансові викрутаси, навіть не можна було визнати протиправними у розумінні статті 80^1. Це по-перше.

По-друге, така редакція цієї статті давала можливість незаконно використовувати валютні рахунки в банках інших держав тим особам, які їх там відкрили до набрання чинності цієї статті, тобто з 16 лютого 1993 року.

Залишається лише дивуватися, невже цього не могли передбачити народні депутати або ж, усвідомивши свій промах, негайно його виправити. Тим паче, що достатньо було внести чи не найкоротшу за всю історію нашого кримінального законодавства поправку — у фразі «Відкриття і використання» сполучник «І» замінити на «АБО». І все. Але це докорінно змінило б суть справи, бо кримінальна відповідальність за такої редакції статті 80^1 КК вже наставала б не лише за наявності сукупності дій (незаконного відкриття валютних рахунків і незаконного їх використання), а й за окремо взяті незаконне відкриття і незаконне використання валютних рахунків за межами України. Аж 29 липня 1994 року на пропозицію постійної Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією цю помилку виправила Верховна Рада України.

Таке стисле, але, як уже зазначалося, досить-таки істотне уточнення кримінального закону, безперечно, вдосконалило його і зробило більш дійовим. Хоча проблему законодавчого забезпечення боротьби із правопорушеннями у валютній сфері, зокрема з незаконним відкриттям або використанням валютних рахунків, приховуванням валютної виручки воно далеко не вичерпало. По-перше, застосувати ту ж таки ст.80^1 КК і сьогодні непросто хоча б через неможливість в усіх виявлених випадках отримати офіційне підтвердження від іноземних банків про відкриття чи використання валютних рахунків юридичними або фізичними особами України. По-друге, проблематичним, м'яко кажучи, є розв'язання питання про повернення в Україну валютних коштів, які лежать на незаконно відкритих в іноземних банках валютних рахунках. Тобто розробка дійового механізму повернення валютних цінностей в Україну є нагальною справою компетентних відомств і органів. Крім того, потребують певних змін та доповнень інші нормативні акти щодо валютного регулювання та валютного контролю.

Микола МЕЛЬНИК,
головний консультант Комісії Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю та корупцією, кандидат юридичних наук.

ИНФОРМАЦИЯ
о выпуске акций создаваемого открытого акционерного общества «КАПИТАЛ»

I. Основные сведения об акционерном обществе

1.1. Фирменное наименование: акционерное общество открытого типа «КАПИТАЛ».

1.2. Основные цели и предмет деятельности акционерного общества:

привлечение финансовых средств физических и юридических лиц, объектов интеллектуальной собственности и отдельных имущественных прав граждан и юридических лиц для реализации высокодоходных проектов;

инвестиции в производство и социальную сферу;

организация внешнеэкономической деятельности, развитие прогрессивных форм сотрудничества;

организация перевозок грузов по Украине и за ее пределы;

создание или участие в создании предприятий с целью получения прибыли.

1.3. Состав учредителей:

торгово-промышленный дом «Консент» — 342013, г. Константиновка Донецкой обл., ул. Калмыкова, 31;

промышленно-коммерческое предприятие «Терра лтд» — 342010, г. Константиновка Донецкой обл., пл. Победы, 8;

производственно-коммерческий центр «Глория» — 342005, г. Константиновка Донецкой обл., ул. Шмидта, 48;

Константиновское отделение акционерно-коммерческого Агропромбанка «Украина» — 342000, г. Константиновка Донецкой обл., ул. Пугачева, 38.

Решение о создании акционерного общества принято учредителями по договору от 15.08.1994 г.

II. Данные об эмиссии ценных бумаг

2.1. Предполагаемый размер уставного фонда — 3 (три) миллиарда карбованцев.

Фактический размер уставного фонда уточняется по результатам подписки и утверждается учредительным собранием.

2.2. Эмиссия ценных бумаг производится согласно протокола № 1 собрания учредителей акционерного общества открытого типа «Капитал» от 15.08.1994 г.

2.3 Вклад имущества, вносимого учредителями в натуральной форме, не предусматривается.

2.4 Количество выпускаемых акций — 30000 штук.

2.5. Вид ценных бумаг:

простая именная акция — 27000 штук;

привилегированная именная акция — 3000 штук.

2.6. Номинальная стоимость одной акции — 100000 карбованцев.

Акции будут продаваться по курсовой стоимости, определяемой спросом, но не выше 80% к номинальной стоимости акций.

2.7. Подписка производится на пакеты акций: для физических лиц — пакет из 10 акций, для юридических лиц — пакет из 500 акций.

2.8. Минимальное количество акций, дающее право голоса на общем собрании акционеров — 100 акций.

2.9. Начало подписки — 26 октября 1994 г.

2.10. Окончание подписки — 25 ноября 1994 г.

2.11. Наименование банковского учреждения и р/счет, на который должны быть внесены взносы: Константиновское отделение АК АПБ «Украина», р/с 468587, МФО 334130.

III. Организация размещения акций

3.1. Подписку акций первого выпуска осуществляет в соответствии с договором между учредителями торгово-промышленный дом «Консент».

3.2 Место проведения подписки: г. Константиновка Донецкой обл., ул. Калмыкова, 31.

3.3. Дата проведения учредительного собрания: 7 декабря 1994 г.

3.4. Место проведения учредительного собрания — г. Константиновка Донецкой обл., ул. Калмыкова, 31.

3.5. Подписка на акции осуществляется на основании договора, в котором оговариваются все условия приобретения акций.

IV. Прочие сведения

4.1. Дивиденды по акциям выплачиваются один раз в год в сроки и размерах, определяемых решением годового собрания акционеров, по адресу: г. Константиновка Донецкой обл., ул. Калмыкова, 31.

4.2. Владельцы привилегированных акций имеют право на получение дивидендов по акциям на 10 процентов выше, чем владельцы простых акций: приоритетное участие в распределении имущества акционерного общества в случае его ликвидации.

4.3. Факторы риска: ухудшение общей экономической ситуации в стране, неблагоприятные изменения налоговой политики по отношению к частному предпринимательству.

ШИНЫ
Для всех видов транспортных средств

Отгрузка вагонными нормами по ж/д
Самовывоз со склада в Днепропетровске
Доставка за счет заказчика автотранспортом

БОЛЕЕ 50 НАИМЕНОВАНИЙ ГРУЗОВЫХ И ЛЕГКОВЫХ ШИН

АКТ

Факс: (0562) 474 527, 474 521
Тел. (0562) 474 527, 465 515, 465 596
Телетайп: 143218 ЗАРЯ
Tx 127409 KVANT

ВАША ГАРАНТИЯ - наш 3-х летний опыт работы на рынке!

Наш р/с № 467616 в "Южкомбанке" г. Днепропетровска, МФО 305266

Запасные части

Новое поступление:
Газовые амортизаторы фирмы "Citroen" для автомобилей "Москвич-2141", которые гарантируют 100.000 км. пробега.

И как прежде более 200 наименований запасных частей к автомобилям ЗИЛ, ГАЗ, Москвич

А также прицепы к легковым автомобилям

От зеркала до двигателя со склада в Киеве!!!

тел. 8-044-264-95-39, 264-74-70
факс 264-24-05

ИНФОРМАЦИЯ О ВЫПУСКЕ АКЦИЙ ТРЕТЬЕЙ ЭМИССИИ АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА «КИПИ»

1. Характеристика эмитента

Акционерное общество «КиПи» учреждено 14 апреля 1992 года как общество закрытого типа и преобразовано 12 ноября 1992 года в общество открытого типа, зарегистрировано распоряжением исполкома Дзержинского районного Совета народных депутатов г. Харькова (№ 594/8).

Местонахождение АО: 310022, Украина, г. Харьков, Госпром, 6 подъезд, 7 этаж, 645 комната. Телефоны: 40-87- 39, 40-88-50, факс (0572) 14-90-17.

Банковские реквизиты: р/сч. 000467810, Филиал центральный КБ «Проминь» г. Харькова, МФО 351726761.

Высшим органом управления АО «КиПи» является общее собрание акционеров. Совет и дирекция Общества руководят его деятельностью в рамках полномочий, предоставленных им общим собранием акционеров.

Уставный фонд акционерного общества на момент принятия решения об его увеличении составляет 5 392 300 000 (пять миллиардов триста девяносто два миллиона триста тысяч) карбованцев и полностью оплачен в соответствии с требованиями законодательства Украины.

Административные и экономические санкции органами государственного управления, судом или арбитражным судом не накладывались.

2. Характеристика деловой активности эмитента

Акционерное общество «КиПи» создано с целью осуществления инвестиций в развитие оперативной полиграфии и услуг пищеперерабатывающей отрасли.

Для достижения своих целей АО «КиПи» привлекает свободные средства граждан и предприятий для:

инвестиций в оказание многосторонних полиграфических услуг с помощью новейшего высокотехнологического оборудования;

инвестиций в модернизацию упаковочных линий и линий для переработки отечественной сельскохозяйственной продукции;

инвестиций в создание новой качественной упаковки для предприятий пищеперерабатывающей отрасли.

3. Сведения об акциях третьей эмиссии

На общем собрании акционеров 1 августа 1994 года (протокол № 12) принято решение о дополнительном выпуске акций.

Цель выпуска — получение максимальных дивидендов путем обращения свободных финансовых средств граждан и юридических лиц в сформированной структуре АО «КиПи».

Объем третьей эмиссии — 100 000 000 000 (сто миллиардов) карбованцев.

Вид ценных бумаг, выпускаемых в обращение, — акции простые именные. Привилегированных акций нет.

Номинальная стоимость одной акции третьего выпуска — 50 000 (пятьдесят тысяч) карбованцев.

Дата начала размещения акций: 17 октября 1994 года.

Дата окончания размещения акций: 17 апреля 1995 года.

Размещение акций третьего выпуска осуществляется среди граждан и юридических лиц Украины, а также других инвесторов, имеющих лицевые (расчетные) счета в банках Украины.

4. Предыдущие эмиссии акций

Первый выпуск акций осуществлен на сумму 15 000 000 (пятнадцать миллионов) карбованцев. Было выпущено 1500 простых акций на предъявителя номинальной стоимостью 10 000 (десять тысяч) карбованцев.

Второй выпуск акций осуществлен на сумму 5 377 320 000 (пять миллиардов триста семьдесят семь миллионов триста двадцать тысяч) карбованцев. Было выпущено 537 732 простых именных акций номинальной стоимостью 10 000 карбованцев.

Все акции проданы.

5. Сведения для акционеров

Акционер имеет право участия в управлении делами АО с правом голоса на общем собрании по принципу «одна акция — один голос», избирать и быть избранным в выборные органы АО, получать информацию о деятельности АО.

Акционер имеет право получать часть чистой прибыли АО в виде дивидендов. Дивиденд выплачивается в сроки, установленные дирекцией АО, — ежеквартально за счет прибыли, остающейся после уплаты налогов и иных платежей в бюджет.

Дивиденд объявляется в расчете на одну акцию без вычетов налогов и может выплачиваться на лицевой (расчетный) счет акционера или в кассе АО.

По желанию акционера средства, предназначенные для выплаты дивидендов, могут быть реинвестированы в ценные бумаги следующих выпусков.

Дивиденды по акциям за 1993 год выплачены из расчета 1360% годовых.

6. Факторы риска

Возможные факторы риска в деятельности эмитента:

непоследовательность экономической политики государственных органов;

политическая нестабильность в обществе.

Приобретение и расчеты за акции, получение дивидендов производятся по адресу: 310022, г. Харьков, Госпром, 6 подъезд, 7 этаж, 645 комната. Тел.: (0572) 40-87-39, 47-18-02, 40-88-50, 14-90-17.

С. ЮСКОВ,
генеральный директор АО «КиПи».

Срочно и без формальностей для фирм и граждан

открываем кодированные счета в престижном швейцарском банке (Genève, Suisse).

- Управление счетом по факсу, телексу или телефону.
- Ведение счетов в 25 основных валютах.
- Выполнение банком платежей день в день через SWIFT по всему миру.
- Бесплатное выполнение банком валютных операций по счету клиента.
- Оперативное получение информации о состоянии счета по телефону.
- Снятие наличных со счета в любом банке по выбору клиента.
- У банка имеются русскоговорящие служащие.

Оформляем кредитные карточки VISA, MASTERCARD, AMERICAN EXPRESS.

Гарантируем полную конфиденциальность.

Сроки, качество и стоимость наших услуг Вас приятно обрадуют.

Телефон в Москве: (095) 491-08-79

Кременчуцьке медичне училище запрошує на постійну викладацьку роботу лікарів-терапевтів, хірургів, педіатрів, інфекціоністів, акушерів-гінекологів та військових лікарів.

Можливе сумісництво за місцем основної роботи або в лікарнях міста. Одинаки можуть бути забезпечені гуртожитком. Звертатися за адресою: **315302, м.Кременчук, вул.Червона Гірка, 41, тел: 5-31-86.**

Підприємство «Тел—САТ» Лтд:

реалізує газові побутові лічильники для встановлення у квартирах та приватних будинках. Лічильники сертифіковані Держстандартом України;

пропонує металорізальний інструмент Мінського інструментального заводу.

Наша адреса: 290053, Львів-53. П/с 4883. Телефон: (0322) 76-25-47. Телефон/факс : (0322) 76-25-48 (цілодобово).

До Немирова — по іони

Чи не дивно звучить?.. В Україні звичне було: «У Крим — по сіль». Це — чумацьке. Старе, як світ. Як Чумацький шлях. І багато пізніше: «У Крим — по здоров'я». Ще пізніше: «В Москву — за песнями»...

Але часи змінюються. Сьогодні до північної столиці їздять хіба що по рублі та на нафтоторговище. А по південному вектору — на півострів — давно по сіль не мандрують, а нині — і по здоров'я туди їздити вже нема в людей ні сил, ні здоров'я...

Та є ще в Україні, на щастя, місця, куди люди поспішають по той найцінніший скарб, який називається ЗДОРОВ'Я. І почуваються там і після того напрочуд добре.

Це — Немирів. В Україні два курорти з такою назвою. Один на Львівщині, поблизу кордону з Польщею, другий — південніше Вінниці. Наша мова про цей, другий. Санаторій тут діє лише п'ять років. До того працював будинок відпочинку. Щоправда, не рядовий, а базовий, яких було лише кілька у всій системі радянських профспілок. Протягом сімдесяти років сюди приїжджали на відпочинок з усієї України, а останні десятиліття тут проводили канікули зарубіжні студенти, які навчались у вузах всього Союзу.

Унікальна природа, неповторної краси парк, старовинний князівський палац, багаті історичні пам'ятки, чудові нові корпуси, щирість персоналу і місцевих людей, а також зручність проїзду до обласного центру (45 км) приваблювали сюди одних і тих самих іноземців по кілька разів. Не кажучи вже про наших людей.

Можливо, саме ота «базова популярність» і перешкоджала перетворенню будинку відпочинку на санаторій, рішення про що було підготовлене ще в 70-ті роки. Коли ж все-таки його прийняли, незабаром з'явилися публікації, що не варто було перепрофільовувати, мовляв, нічого не виграли, тільки скоротили кількість ліжок. Багато довелося пережити головному лікареві Юрію Миколайовичу Ладубі.

Але ось уже в санаторію «Авангард», так би мовити, п'ятирічний ювілей. Чи багато змінилося? Коли згадати про нові споруди, унікальну (американського, німецького, тайванського виробництва) медико- діагностичну апаратуру, якою володіє колектив досвідчених медиків з 65 чоловік, про радонові свердловини, з яких трубопроводами цілющий радон надходить до ванн, мінеральну воду двох типів, одна з яких близька до «Єсентуків-17», то, справді, змінилося чимало.

Проте не це є найголовнішою загадкою Немирова, яка вабить людей, притягує, наче магнітом. А ота природа, що майже двісті літ тому покликала з Петербурга сюди княгиню Щербатову, уроджену Потоцьку. І те, що кликало сюди багатьох видатних людей, зокрема Бальзака, Ліста, Марко Вовчок, академіка Філатова з Одеси (до речі, місяць тому тут завершив свою відпустку головлікар філатівського Інституту Осташевський) та інших.

Дво-тригодинне перебування під зеленим шатром такого парку, як «княгинин» дає нечуваної сили. Я це знав з власного досвіду, бо школа, яку я закінчив, поруч з парком. Але нікому з нас, та й, мабуть, не всім спеціалістам, було відомо те, що сказав недавно, полікувавшись у Немирові, академік Пріцкер.

Борис Самійлович, який «гасив» радіаційні пожежі в Челябінську в 50-х роках і «втамовує» досі чорнобильську біду, вважає, що сьогодні для здоров'я не менш шкідливе, ніж радіонукліди, є порушення пропорції іонів у повітрі. Тобто в тому середовищі, без якого ми жити не можемо. Радіонукліди — велике лихо. Але вони прийшли і підуть, а подекуди вже пішли. А от як вони вплинули на структуру повітря! На 1 позитивний іон має бути 9 негативних. А в багатьох місцевостях, особливо в містах з шкідливими викидами виробництв та автотранспорту пропорція 5:5.

Зелене шатро із вдалим поєднанням листя і хвої та водяні плеси, що оточують пагорб, де розташовані корпуси, роблять Немирівський парк таким, де постійно зберігається природне співвідношення іонів.

Отож, іони — це здоров'я. І їдуть люди до Немирова — по іони, тобто по здоров'я. Не їдуть тільки ті, хто не знає про унікальну цінність курорту та про те, що путівку можна придбати на місці. До речі, лише за 3,6 мільйона карбованців.

А недавно сюди з'їхалися всі курортологи республіки та багато медичних працівників (од Ялти до Сум, од Києва до Ужгорода). Міністерство охорони здоров'я, Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології, АТ «Укрпрофоздоровниця», Вінницький державний медичний університет ім.Пирогова провели в Немирівському санаторії «Авангард» І Всеукраїнську конференцію «Актуальні питання медичної реабілітації».

В основу тез доповідей і виступів лягли майже 170 наукових праць, в яких відобразили своє вміння відновлювати здоров'я людей після найрізноманітніших хвороб більш як 300 учених і практиків. «Вписався» у проблематику медичної реабілітації виступ голови Немирівської райради М.Матієнка, з якого присутні дізналися, як дбають трудівники ланів про те, що в санаторії (чи не єдиному в Україні!) досі зберігається меню «на замовлення», чотири-п'ятиразове харчування, особливе меню для дітей та матерів з чорнобильських зон (тут обласний реабілітаційний центр).

Прийняті на конференції рекомендації прислужаться лікарям-практикам як в оздоровницях, так і в усіх лікувальних закладах. Але для цього потрібно, щоб **пильний погляд на справу медичної реабілітації звернув уряд України.** Потрібно, як записали в резолюції, створити єдину державну службу такої реабілітації. Бо, як висловлюється «шеф» «Авангарду» Ю.Ладуба, здоров'я — категорія економічна.

Іван ВАЛЬКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Спорт

INKO CUP-94 стартував

«Голос України» — інформаційний спонсор цих змагань

На чудових кортах АТ «ФК «Динамо», Київ» стартував міжнародний жіночий тенісний турнір, генеральний спонсор якого банк INKO (голова правління — Петро Мірошников). Того сонячного, по-літньому теплого недільного дня в боротьбу вступили учасниці кваліфікаційного турніру.

— Їх — 66, — розповідає директор турніру Ернест П'янних. — Це тенісистки з України, Литви, Білорусі, Росії, Румунії, Чехії, Польщі, Югославії. Лише чотирьом з них випаде щасливий квиток, який дасть можливість взяти участь у основній частині змагання. Вона, до речі, розпочинається сьогодні. Стартує 32 учасниці. Про четвірку з «кваліфайну» вже згадувалося. А ще 26 найсильніших за рейтингом спортсменок з багатьох країн Європи. І за правом організаторів включаємо ще й Анну Запорожанову з Києва та срібну призерку останнього чемпіонату країни 15-річну Тетяну Ковальчук з Донецька.

Нагадаємо, що призовий фонд турніру INKO CUP-94 становить десять тисяч доларів. Серед спонсорів: Coca-Cola, Salomon, Salute, Shell, Utel, Infosport, готель «Москва», Роксолана.

З перших же днів поєдинки тенісисток на динамівських кортах викликали величезний інтерес у прихильників цього чудового виду спорту. Невеличкі трибуни заповнені вщерть. Серед глядачів трапляються й народні депутати. Скажімо, ексміністр охорони здоров'я Юрій Спіженко без охорони і Володимир Бортник з нею. Щоправда, нечисленною...

Отже, приходьте на корти «Динамо», не пошкодуєте.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Броварчани диктують моду

Зіграно перше коло національного чемпіонату гандболістів. Останній тур проходив у Києві та Броварах. Чудово виступили в рідних стінах спортсмени броварського «Світлотехніка-Колоса», які виграли всі матчі: в одеського «Шляховика» — 24:17, донецького «Шахтаря» — 20:16 та ZTR (Запоріжжя) — 18:11.

Броварчани, яких очолює знаний фахівець Леонід Орнштейн (до речі, він підготував з чотири десятки чудових майстрів, є головою тренерської ради чоловічих клубів Федерації гандболу України, але чомусь не має звання заслуженого тренера країни, хоч документи оформлені вже давно), диктують моду в національному чемпіонаті. Вони — лідери, мають 14 очок. У ЦСК ЗСУ (Київ) — 11, ZTR — 10, «Шляховика» — 6, «СКІФ-Фенікса» (Київ) — 6, «Шахтаря» — 5, СКА (Львів) — 4, «Січі» (Запоріжжя) — 0.

— Три перших команди, — каже Л.Орнштейн, — швидше за все, й поведуть боротьбу за нагороди.

— **А які головні козирі вашого клубу?**

— Нам вдалося зберегти склад. Є досвідчені майстри і талановита молодь. Це Юрій Мелешко, воротар Олександр Болюченко, гравці національної збірної Леонід Малига і Сергій Коноваленко.

Щойно чемпіонат узяв тайм-аут. Усі команди зберуться лише 2 листопада у Львові. А от найближчими днями українські клуби проведуть матчі єврокубків. Броварчани, зокрема, 9 жовтня гратимуть у Тбілісі. То нехай же щастить землякам.

***

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Верес—Чорноморець — 2:1.

Релігія

Секрет добрих стосунків

Під час начальних курсів терапевт Марія Папаз розповіла про свого свекра, який завжди був урівноважений і від якого линуло відчуття гармонії. Якось вона запитала його: «Батьку, як тобі вдається бути завжди спокійним і врівноваженим?» На що він відповів: «Я не дозволяю собі сердитися на оточуючих». Це й є секрет добрих стосунків між людьми. Коли я починаю робити «з мухи слона», роздуваючи якусь дрібницю до неймовірних розмірів, то я, скоріш за все, почну злитися. Ще точніше: мені хочеться злитися.

Але моє невдоволення є наслідком мого настрою. Гнів — це результат неправильного мислення. Внаслідок моїх докорів інша людина почуває́ться винуватою, і цим я вже порушую заповідь Біблії: «Полюби свого ближнього, як самого себе». В чварах беруть участь завжди обоє. Коли я допущу, щоб у мені почала зростати прикрість, то до суперечки рукою подати. Розпалюються емоції і любов топчуть ногами. Потрібне моє рішення: чи хочу я бути спокійним або неспокійним, гнівним або врівноваженим, поганим або добрим? У моєму гніві винен не хтось там, моє власне тлумачення ситуації».

Пригадаймо слова, сказані Марії її свекром: «Я не дозволяю собі сердитися на оточуючих». Це не означає, що ми маємо просто змести під стіл проблеми, що постають у спілкуванні з іншими людьми. Але неправильне тлумачення ситуації викликає неправильні емоції. У Біблії ясно сказано, що ми самі вирішуємо любити чи гніватися, і таким чином справляємо свій вплив на стосунки з тими, хто нас оточує.

Якщо ви бажаєте більше дізнатися про Бога, ми вишлемо вам безкоштовну книгу Джош Макдауелла «Неоспоримые свидетельства» російською мовою.

Надсилайте ваші листи з позначкою на конверті «Відділ преси» за адресою: **293780, Львівська область, м. Трускавець, вул. Роксолани, 10, Християнська місія «Весть мира».**

Зворотню адресу просимо писати друкованими літерами.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А.ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

◆ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◆ Рукописів не повертаємо.
◆ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкуваного видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

◆ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 385317

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311189.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».